

PUBLIKATIES VAN DE VERENIGING VOOR
PENSIOENRECHT

10

Pensioenverevening volgens het wettelijk systeem

De Rekenregels nader beschouwd

Pre-advies voor de vergadering van de Vereniging voor Pensioenrecht,
gehouden op 20 juni 1995

Mr W.P.M. Thijssen

1998
Kluwer

Deze uitgave is gedrukt op chloorvrij papier.

© 1998 W.P.M. Thijssen

ISBN 90 200 2098 6

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Kluwer Fiscale en Financiële Uitgevers te Deventer.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16b Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 aug. 1985, Stb. 471, en art. 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Woord vooraf

Op 20 juni 1995 hield mr W.P.M. Thijssen op verzoek van de Vereniging voor Pensioenrecht een voordracht over de rekenregels vastgesteld op grond van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding. Ten tijde van het houden van de voordracht was deze wet net ingevoerd (te weten sinds 1 mei 1995). Het schrijven van het pre-advies naar aanleiding van de voordracht heeft geruime tijd in beslag genomen. Dit is verklaarbaar uit het feit dat het doorgronden van het systeem van de wet en van de rekenregels en het effect van het toepassen van deze wetgeving op de vele soorten pensioenregelingen die in de praktijk voorkomen geruime tijd heeft gevegd.

De schrijver heeft gekozen voor een integrale benadering waarbij de effecten van het wettelijk systeem van pensioenverevening voor elk van de gangbare pensioensystemen worden geanalyseerd. Waar de schrijver dat nodig vond, is aangegeven op welke wijze de wet en de daarop gebaseerde rekenregels in zijn visie zouden kunnen worden verbeterd.

Het pre-advies richt zich op degenen die zich in de praktijk bezighouden met het uitvoeren van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding in individuele situaties. De schrijver dankt prof. mr Th.L.J. Bod, mr L.F. Kleiterp en mr A.W. Rutten voor hun opmerkingen bij het manuscript van dit pre-advies, mw. C.M. Hoogendijk voor het verrichten van het typewerk en mw. I. van Mook en drs. A.K. Struijk voor het corrigeren van de drukproef.

Capelle aan den IJssel,
april 1998

Inhoud

Inleiding	1
1. Plan van behandeling	2
2. Het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening	3
2.1 Het systeem van art. 3 WVPS	3
2.1.1 De rechtsvermoedens van art. 3, lid 1 WVPS	4
2.1.2 Indexering van het te verevenen pensioen	6
2.2 Toepassing van het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening	8
2.2.1 Het eindloon-systeem (dienstjaren)	8
2.2.2 Het eindloon-systeem (levensjaren)	10
2.2.3 Het middelloon-systeem	12
2.2.4 Het beschikbare premie-systeem	14
2.2.5 Het vaste bedragen-systeem	19
3. De rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995	20
3.1 Systeem van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995	20
3.2 Toepassing van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995	27
3.2.1 Het eindloon-systeem (dienstjaren)	27
3.2.2 Het eindloon-systeem (levensjaren)	31
3.2.3 Het middelloon-systeem	35
3.2.4 Het beschikbare premie-systeem	37
3.2.5 Het vaste bedragen-systeem	39
3.3 Aanbevelingen	40
4. De rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981	41
4.1 Het systeem van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981	41
4.2 Toepassing van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981	42

4.2.1	Het eindloon-systeem (dienstjaren)	42
4.2.2	Het eindloon-systeem (levensjaren)	45
4.2.3	Het middelloon-systeem	46
4.2.4	Het beschikbare premie-systeem	46
4.2.5	Het vaste bedragen-systeem	47
4.3	Aanbevelingen	47
5.	De rekenregels voor waardeoverdracht	48
5.1	Systeem van de Rekenregels voor waardeoverdracht	48
5.2	Toepassing van de Rekenregels voor waardeoverdracht	53
5.2.1	Het eindloon-systeem (dienstjaren)	53
5.2.2	Het eindloon-systeem (levensjaren)	55
5.2.3	Het middelloon-systeem	56
5.2.4	Het beschikbare premie-systeem	57
5.2.5	Het vaste bedragen-systeem	57
5.3	Aanbevelingen	58
6.	Overzicht van aanbevelingen	59
6.1	De Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995	59
6.2	De Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981	59
6.3	De Rekenregels voor waardeoverdracht	60
	Noten	61
Bijlage I	Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 (Stcrt. 1994, 252)	65
Bijlage II	De Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 (Stcrt. 1994, 252)	69
Bijlage III	De Rekenregels voor waardeoverdracht (Stcrt. 1995, 83)	72

Pensioenverevening volgens het wettelijk systeem

De Rekenregels nader beschouwd

Mr. W.P.M. Thijssen

Inleiding

De Wet verevening pensioenrechten bij scheiding¹ (hierna: de 'WVPS') is met ingang van 1 mei 1995 in werking getreden². De hoofdregel van de WVPS verplicht degene die recht heeft op een pensioen (de vereveningsplichtige) in geval van scheiding op of na 1 mei 1995 te dulden dat het uitvoeringsorgaan vanaf de ingangsdatum de helft (in geval van scheiding vóór 27 november 1981: een kwart) van iedere opeisbare termijn, voor zover deze correspondeert met het tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding opgebouwde pensioen, aan de (ex-)echtgenoot (de vereveningsgerechtigde) uitbetaalt (art. 2, lid 2 en art. 3 WVPS). Voor scheidingen tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995 geldt dat pensioenverrekening volgens het zogenaamde Boon/Van Loon-arrest moet worden uitgevoerd³, tenzij sprake is van koude uitsluiting⁴.

In de WVPS wordt onder 'pensioen' op grond van art. 1, lid 1, aanhef en onder d uitsluitend ouderdompensioen verstaan (vgl. art. 1, leden 4-8 WVPS). Onder 'scheiding' wordt in de terminologie van de WVPS scheiding van tafel en bed of echtscheiding verstaan (art. 1, lid 1, aanhef en onder a WVPS). Onder 'uitvoeringsorgaan' wordt verstaan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die het pensioen aan de vereveningsplichtige dient uit te keren (art. 1, lid 1, aanhef en onder c WVPS).

In dit pre-advies wordt uiteengezet op welke wijze pensioenverevening volgens de WVPS voor pensioenregelingen volgens de meest voorkomende pensioen-systemen moet worden uitgevoerd. Het gaat daarbij om pensioenregelingen volgens een:

- eindloon-systeem (dienstjaren)
- eindloon-systeem (levensjaren)
- middelloon-systeem
- beschikbare premie-systeem en
- vaste bedragen-systeem⁵.

1. Plan van behandeling

Onder 2 zal art. 3 van de WVPS waarin het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening is vastgelegd worden behandeld. Voor elk van de hiervoor aangeduide pensioensystemen zal worden geanalyseerd over welke gegevens dient te worden beschikt om het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening te kunnen uitvoeren. Onder 3, 4 en 5 zal worden ingegaan op de krachtens art. 10 van de WVPS vastgestelde rekenregels. Deze rekenregels zijn nodig om het te verevenen pensioen te kunnen vaststellen, wanneer niet over (alle) voor het uitvoeren van pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem benodigde gegevens wordt beschikt⁶. Het gaat daarbij om:

- het Besluit van 23 december 1994 houdende Vaststelling regels pensioenberekening over deelnemingsjaren voor 1 mei 1995⁷ (hierna: ‘de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995’; bijlage I; behandeld onder 3)
- het Besluit van 23 december 1994 houdende Vaststelling regels pensioenberekening bij scheiding voor 27 november 1981⁸ (hierna: ‘de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981’; bijlage II; behandeld onder 4) en
- het Besluit van 26 april 1995 houdende Regels voor berekening in geval van waardeoverdracht⁹ (hierna: ‘de Rekenregels voor waardeoverdracht’; bijlage III; behandeld onder 5).

2. Het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening

Pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem houdt in dat de vereveningsplichtige dient te dulden dat het uitvoeringsorgaan de helft van zijn pensioen, voor zover dit tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding is opgebouwd, aan de vereveningsgerechtigde uitbetaalt (art. 2, lid 2 en art. 3 WVPS). In het gebruikelijke jargon: de vereveningsplichtige verkrijgt jegens het uitvoeringsorgaan '*recht op uitbetaling*' van de helft van het te verevenen ouderdomspensioen¹⁰.

Art. 12, lid 2 WVPS bepaalt dat de WVPS, en daarom ook het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening, '*van overeenkomstige toepassing*' is op scheidingen vóór 27 november 1981. Het in verband met het uitvoeren van pensioenverevening relevante verschil is dat het recht op uitbetaling in die gevallen niet de helft, maar een kwart van het te verevenen pensioen beslaat (art. 12, lid 2 WVPS).

Om pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem en, in het verlengde daarvan, bij scheiding vóór 27 november 1981 te kunnen uitvoeren, dient het tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding opgebouwde pensioen te worden berekend. Om de wijze van berekening te verduidelijken wordt in 2.1 het systeem van art. 3 van de WVPS uiteengezet. Vervolgens wordt in 2.2 geanalyseerd welke gegevens beschikbaar moeten zijn om verevening volgens het wettelijk standaardsysteem van pensioen berekend op basis van de verschillende pensioensystemen uit te kunnen voeren.

2.1 Het systeem van art. 3 WVPS

De berekening van het tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding opgebouwde pensioen dient te worden uitgevoerd op basis van art. 3 van de WVPS. Art. 3 WVPS luidt als volgt:

1. Het deel bedoeld in artikel 2, tweede lid, bedraagt de helft van het pensioen dat zou moeten worden uitbetaald indien:
 - a. de tot verevening verplichte echtgenoot uitsluitend gedurende de deelnemingsjaren tussen de huwelijksluiting en het tijdstip van scheiding zou hebben deelgenomen;
 - b. hij op het tijdstip van scheiding de deelneming beëindigd zou hebben; en

- c. hij tijdens de periode dat hij recht op pensioen heeft gehuwd zou zijn.
2. Indien het pensioen na ingang daarvan wordt verhoogd of verlaagd, word(t; *toevoeging WPMT*) het bedrag dat voortvloeit uit het eerste lid verhoogd of verlaagd met een evenredig deel van de verhoging of verlaging van het pensioen.
3. Een pensioen wordt niet verevend, indien op het tijdstip van scheiding het deel van dat pensioen, waarop recht op uitbetaling ontstaat, het in artikel 32, vierde lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet genoemde bedrag niet te boven gaat.

De berekening dient op grond van een drietal rechtsvermoedens opgenomen in lid 1, en rekening houdend met indexering volgens het bepaalde in lid 2 te worden uitgevoerd. Vermeldenswaard is dat een 'gering' pensioen in het geheel niet dient te worden verevend (art. 3, lid 3 WVPS jo. art. 32, lid 4 PSW)¹¹. Alvorens gecompliceerde berekeningen uit te voeren, dient te worden getoetst of het pensioen op het tijdstip van scheiding het grensbedrag overschrijdt. De toetsing dient te worden uitgevoerd door het met inachtneming van art. 2, lid 3 en art. 3 WVPS vastgestelde pensioen op de datum van scheiding (exclusief eventuele latere verhogingen op grond van indexering en/of carrièrestijgingen) te toetsen aan de grensbedragen van art. 32, lid 5 PSW geldend op de datum van scheiding¹².

2.1.1 De rechtsvermoedens van art. 3, lid 1 WVPS

In art. 3, lid 1 van de WVPS is een drietal rechtsvermoedens geformuleerd die als basis voor het berekenen van het te verevenen pensioen dienen.

Het *eerste* rechtsvermoeden voor het berekenen van het tussen het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding opgebouwde pensioen houdt in dat de vereveningsplichtige uitsluitend tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding heeft deelgenomen aan de pensioenregeling die aanspraak op pensioen geeft. Het uitgangspunt is dat er noch vóórhuwelijkse deelnemingsjaren, noch deelnemingsjaren na de scheiding zijn (art. 3, lid 1, aanhef en onder a WVPS).

Het *tweede* rechtsvermoeden voor de berekening van het pensioen opgebouwd tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding vult het eerste aan. Het rechtsvermoeden houdt in dat moet worden aangenomen dat de deelneming eindigt op de datum van scheiding in de situatie waarin deze deelneming feitelijk voortduurt (art. 3, lid 1, aanhef en onder b WVPS). In dit verband is in de situatie waarin als uitvoeringsorgaan een pensioenfonds fungeert, het bepaalde in art.

8 van de Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) van belang¹³. In de situatie waarin de pensioenregeling (zonder tussenkomst van een pensioenfonds) bij een verzekeraar is verzekerd, is het met het oog op pensioenverevening overeenkomstige art. 9 van de Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW (de Regelen) van belang¹⁴. De in de genoemde artikelen opgenomen regeling houdt sinds 1 augustus 1987 (voor zover voor het uitvoeren van het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening van belang) het volgende in:

- in geval van beëindiging van het deelnemerschap aan de pensioenregeling behoudt de deelnemer aanspraak op het premievrije pensioen (het pensioen dat volgens de toepasselijke actuariële grondslagen wordt bepaald op basis van de tot de datum van beëindiging van het deelnemerschap betaalde pensioenpremie) (art. 8, lid 3 PSW/art. 9, lid 3 Regelen)
- de gewezen deelnemer behoudt ten minste aanspraak op het tijdsevenredige pensioen (het pensioen dat zou worden bereikt indien de deelneming tot de pensioendatum ongewijzigd zou worden voortgezet, verminderd met het pensioen dat gedurende de periode tot de pensioendatum zou kunnen worden opgebouwd indien de deelneming zou aanvangen op het moment waarop deze werd beëindigd) (art. 8, lid 2 PSW/art. 9, lid 2 Regelen)
- in de situatie waarin het premievrije pensioen op de datum van beëindiging van het deelnemerschap minder bedraagt dan het tijdsevenredige pensioen, dient het verschil volgens het wettelijk minimumsysteem ten laste van de werkgever te worden afgefinancierd door maandelijks een evenredig deel van het verschil tussen het tijdsevenredige en het premievrije pensioen in te kopen (uitstelfinanciering of bijfinanciering) of door het verschil sneller of door betaling van een bedrag ineens per de datum van beëindiging van het deelnemerschap (onmiddellijke affinanciering) in te lopen (art. 8, lid 4 PSW/art. 9, lid 4 Regelen)
- indien het premievrije pensioen per de datum van beëindiging van het deelnemerschap het tijdsevenredige pensioen overtreft, mag het surplus vervallen, mits bij het doen van de pensioentoezegging uitdrukkelijk in deze mogelijkheid is voorzien¹⁵.

Voor de toepassing van art. 8 PSW/art. 9 Regelen geldt dat de *aanspraak* op het tijdsevenredig pensioen onvoorwaardelijk ontstaat op het moment waarop de deelneming aan de pensioenregeling (art. 8 PSW) respectievelijk het verbonden zijn aan de onderneming van de werkgever (art. 9 Regelen) eindigt. De aanspraak vervalt niet wanneer de *financiering* achterwege blijft, bijvoorbeeld door faillissement van de werkgever¹⁶. Anders dan Tulfer stelt groeit de aanspraak niet met de financiering indien en voorzover sprake is van financiering na beëin-

diging van de deelneming¹⁷. Anders dan Teich stelt, vervalt de aanspraak ook niet doordat de financiering achterwege blijft¹⁸. Indien en voorzover de financiering achterwege blijft kan het pensioen niet worden uitgekeerd¹⁹. Het vorderingsrecht blijft echter bestaan.

Tot 1 augustus 1987 gold slechts de regeling die achter het eerste gedachtenstreepje is weergegeven.

Het *derde* rechtsvermoeden houdt in dat de vereveningsplichtige gedurende de periode waarin zijn pensioen wordt uitgekeerd gehuwd is (art. 3, lid 1, aanhef en onder c WVPS). Dit rechtsvermoeden ziet op pensioenregelingen waaraan door ongehuwde pensioengerechtigden die recht hebben op een uitkering krachtens de Algemene Ouderdomswet (AOW) recht op een zogenaamd ongehuwdenpensioen wordt ontleend. Het ongehuwdenpensioen is in de meeste gevallen gebaseerd op het verschil tussen het tweevoud van de AOW-uitkering voor een gehuwde of ongehuwd samenwonende en het AOW-pensioen voor een ongehuwde die niet samenwoont. Het rechtsvermoeden heeft tot gevolg dat het ongehuwdenpensioen niet hoeft te worden verevend²⁰. Het derde rechtsvermoeden is voor het vervolg van dit pre-advies niet relevant.

2.1.2 Indexering van het te verevenen pensioen

In verband met indexering van het recht op uitbetaling moet onderscheid worden gemaakt tussen de periode:

- gelegen na de scheiding waarin de deelneming van de vereveningsplichtige aan de pensioenregeling voortduurt (indien de deelneming nog niet is geëindigd);
- de periode tussen beëindiging van de deelneming (na de scheiding) en de ingangsdatum van het pensioen; en
- de periode vanaf de ingangsdatum van het pensioen.

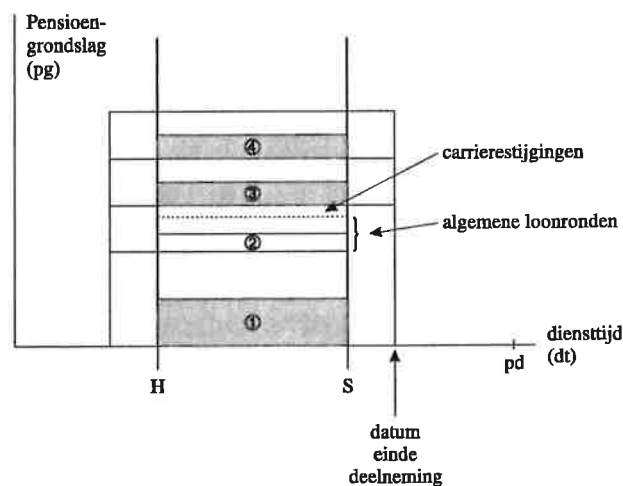
Zolang de deelneming van de vereveningsplichtige na de scheiding voortduurt, heeft de vereveningsgerechtigde recht op verhoging van het recht op uitbetaling indien en voorzover de pensioenaanspraken worden verhoogd op basis van algemene loonronden en indien en voorzover de verhoging van de pensioenaanspraken moet worden toegekend aan deelnemingsjaren tussen huwelijk en scheiding. Carrièrestijgingen blijven buiten beschouwing²¹. Voor de toepassing van de WVPS dient onder de 'algemene loonronde' in een bepaald jaar te worden verstaan de totale loonstijging in dat jaar, verminderd met de carrièrestijging.

Uit het onder 2.1.1. als tweede beschreven rechtsvermoeden volgt dat het recht op uitbetaling voor de toepassing van de Wet Nypels/Groenman (gelijke behandeling van slapers met gepensioneerden in het kader van toeslagverlening; art. 8, lid 8 PSW/art. 9, lid 7 Regelen²²) vóór de ingangsdatum van het pensioen als pensioenaanspraak van een gewezen deelnemer geldt²³. Deze wet schrijft voor dat indien tot uitkering gekomen pensioen dat aan dezelfde pensioenregeling wordt ontleend wordt verhoogd, ook de pensioenaanspraak van een gewezen deelnemer aan de pensioenregeling op overeenkomstige wijze moet worden verhoogd. Het gevolg is dat het recht op uitbetaling op overeenkomstige wijze dient te worden verhoogd als de pensioenen van gepensioneerden die aan dezelfde pensioenregeling worden ontleend (art. 3, lid 1, aanhef en onder b van de WVPS en art. 8, lid 8 PSW respectievelijk art. 9, lid 7 van de Regelen²⁴).

Art. 3, lid 2 van de WVPS schrijft bovendien voor dat het recht op uitbetaling nadat het pensioen is ingegaan op overeenkomstige wijze dient te worden verhoogd als het pensioen zelf. Met andere woorden: verhogingen van het pensioen nadat het is ingegaan leiden voor een rechtevenredig deel tot verhoging van het recht op uitbetaling (art. 3, lid 2 WVPS).

Figuur 1

Het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening

Recht op uitbetaling is de som van:

- 1 = 50% van het tussen de datum van het huwelijk (H) en scheiding (S) opgebouwde pensioen
- 2 = verhoging van het recht op uitbetaling met 50% van de algemene loonronden toegekend tijdens jaren van deelneming na de datum van scheiding, voorzover deze leiden tot toekenning van pensioen toe te rekenen aan jaren van deelneming tussen huwelijk en scheiding

- 3 = verhoging van het recht op uitbetaling met 50% van de indexering tussen de datum van beëindiging van de deelneming en de pensioendatum.
- 4 = verhoging van het recht op uitbetaling met 50% indexering toegekend na ingang van het pensioen, voor zover deze dient te worden toegerekend aan de periode tussen de datum van het huwelijk en de datum van scheiding.

2.2 Toepassing van het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening

Hierna wordt voor de verschillende pensioensystemen geanalyseerd over welke gegevens dient te worden beschikt om het te verevenen pensioen, en op basis daarvan het recht op uitbetaling voor de vereveningsgerechtigde, te kunnen berekenen.

2.2.1 Het eindloon-systeem (dienstjaren)

Het eindloon-systeem (dienstjaren) houdt in dat in geval van een verhoging van de pensioengrondslag de corresponderende verhoging van de pensioenaanspraak zowel over inmiddels verstreken als over toekomstige dienstjaren wordt berekend²⁵. Het uiteindelijk te bereiken pensioen houdt in dat geval gelijke tred met het tijdens het deelnemerschap laatstgenoten salaris.

Om het te verevenen pensioen per de datum van scheiding te kunnen berekenen dient over de volgende gegevens te worden beschikt:

- de datum van het huwelijk
- de datum van scheiding (de datum van inschrijving van de beschikking waarbij de echtscheiding werd uitgesproken in de registers van de burgerlijke stand, art. 1:163, lid 1 BW respectievelijk de datum waarop de beschikking tot scheiding van tafel en bed werd uitgesproken, art. 1:173 BW)
- de pensioengrondslag op het moment van de scheiding of de eerder gelegen datum van beëindiging van het deelnemerschap aan de pensioenregeling
- het pensioenpercentage op het moment van de scheiding of de eerder gelegen datum van beëindiging van het deelnemerschap aan de pensioenregeling
- het aantal deelnemingsjaren²⁶ tussen het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding
- de grootte en de datum van wijzigingen van de (wijze van vaststellen van) de pensioengrondslag (bijvoorbeeld het opnemen van de ‘13-de maand’ in de pensioengrondslag) en/of wijzigingen van het pensioenpercentage die uitsluitend tot wijziging van het over toekomstige dienstjaren (gerekend vanaf de datum van de wijziging) op te bouwen pensioen leiden.

Gedurende de periode vanaf de datum van scheiding tot de pensioendatum of de eerdere datum van beëindiging van het deelnemerschap dienen de *grootte* van verhogingen van het te verevenen pensioen op grond van algemene loonronden en (uitsluitend indien een verhoging slechts doorwerkt over toekomstige deelnemingsjaren, bijvoorbeeld omdat van een systeemwijziging sprake is) de *data van toekenning* van deze verhogingen door het uitvoeringsorgaan te worden gesignaleerd en geadministreerd²⁷. Het recht op uitbetaling dient immers op overeenkomstige wijze te worden verhoogd²⁸. Indien algemene loonronden en individuele carrièrestijgingen niet afzonderlijk en te onderscheiden worden toegekend dienen de *grootte* van verhogingen en tevens de *data van toekenning* van verhogingen van de pensioenaanspraken die een vereveningsplichtige deelnemer aan de pensioenregeling ontleent naar redelijkheid te worden gesplitst en geadministreerd door het uitvoeringsorgaan. Een redelijke splitsing wordt bereikt door de algemene loonronde te benaderen door uit te gaan van de gemiddelde prijscompensatie binnen de branche, bedrijfstak of beroepsgroep of het meest toepasselijke van de CBS-prijsindexcijfers²⁹. Het geschetste systeem van verhoging van het recht op uitbetaling in de situatie waarin aan de vereveningsplichtige toegekende loonsverhogingen gedurende de periode van het deelnemerschap na de datum van scheiding niet kunnen worden onderscheiden in algemene loonronden en individuele carrièrestijgingen benadert de bedoeling van art. 3, lid 1, aanhef en onder b WVPS het best en levert daarom de meest redelijke interpretatie van dit artikelonderdeel op. Het systeem impliceert dat de vereveningsplichtige niet meedeelt in de benaderde carrièrestijgingen na de scheiding.

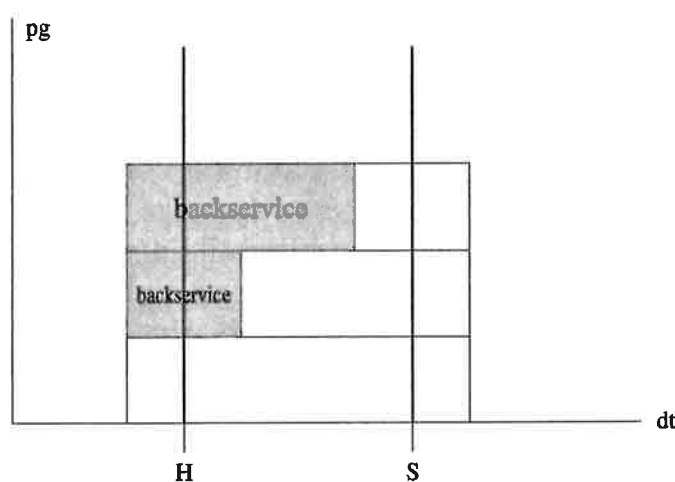
Vanaf het moment waarop de deelneming van de vereveningsplichtige aan de pensioenregeling eindigt dient het recht op uitbetaling op overeenkomstige wijze te worden verhoogd als ingegane pensioenen die aan dezelfde pensioenregeling worden ontleend. Dit geldt zowel gedurende de periode tussen beëindiging van de deelneming en de pensioendatum (indien de deelneming vóór de pensioendatum eindigde) als gedurende de periode vanaf de ingangsdatum van het pensioen (art. 8, lid 8 respectievelijk lid 7 PSW/art. 9, lid 7 respectievelijk lid 6 Regelen). Indien het uitvoeringsorgaan indexering uitvoert beschikt dit orgaan over de berekeningswijze van de verhoging zodat het art. 3, lid 2 WVPS kan uitvoeren. Wanneer de werkgever toeslagverlening in eigen beheer uitvoert dient hij het uitvoeringsorgaan over de verhogingen te informeren (art. 9 WVPS).

In de situatie waarin een te verevenen pensioen van een gewezen deelnemer vóór de pensioendatum op grond van art. 3, lid 2 WVPS moet worden verhoogd, omdat ingegane pensioenen die aan dezelfde pensioenregeling worden ontleend worden verhoogd, kan uitholling van het aan de vereveningsplichtige

uit te betalen deel van het pensioen voorkomen. Deze situatie doet zich voor wanneer het pensioen niet volledig is gefinancierd en affinanciering (bijvoorbeeld door financiële onmacht van de ex-werkgever) achterwege blijft. De redelijkheid en billijkheid verzetten zich dan tegen verhoging van het recht op uitbetaling voorzover van uitholling sprake is³⁰. Daarbij geldt dat de geschetste methode voor het verhogen van het recht op uitbetaling op basis van indexering van ingegane pensioenen ook moet worden gevolgd wanneer wèl een regeling voor indexering geldt, maar er feitelijk geen gewezen deelnemers aan de pensioenregeling zijn³¹.

Figuur 2

Pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem/eindloon-systeem (dienstjaren)

2.2.2 Het eindloon-systeem (levensjaren)

Het eindloon-systeem (levensjaren) houdt in dat ingeval van een verhoging van de pensioengrondslag de corresponderende verhoging van de pensioenaanspraak niet uitsluitend over toekomstige en verstreken dienstjaren wordt berekend, maar daarnaast over alle jaren gelegen tussen de 25-jarige leeftijd van de deelnemer en de aanvang van het deelnemerschap aan de pensioenregeling. De gedachte achter het eindloon-systeem (levensjaren) is dat pensioenbreuk wordt voorkomen. De pensioenaanspraak over jaren vóór de aanvang van het deelnemerschap kan immers worden beschouwd als een verhoging van de bij de vorige werkgever opgebouwde pensioenaanspraak, met dien verstande dat feitelijk niet uitsluitend met de (algemene) prijs- of loonontwikkeling, maar ook met carrièrestijgingen rekening wordt gehouden. Daarom wordt dit gedeelte van de

backservice met de term 'achterbalkon' aangeduid³². Het eindloon-systeem (levensjaren) is in onbruik geraakt sinds de invoering van de Wet Nypels/Groenman (art. 8, lid 8 PSW/art. 9, lid 7 Regelen³³). Handhaving van het eindloon-systeem (levensjaren) heeft sinds die datum tot gevolg dat een slapers-aanspraak feitelijk dubbel wordt verhoogd door verplichte indexatie op basis van de bij de oude werkgever geldende pensioenregeling en door toepassing van het levensjarenbeginsel bij de nieuwe werkgever. Op grond van de anti-cumulatiebepaling in art. 8, lid 8 PSW/art. 9, lid 7 Regelen is het 'oude' uitvoeringsorgaan respectievelijk de 'oude' werkgever bevrijd van de verplichting die deze artikelleden opleggen indien en voorzover het 'nieuwe' uitvoeringsorgaan respectievelijk de 'nieuwe' werkgever, bijvoorbeeld door toepassing van het eindloon-systeem (levensjaren), het bij de 'oude' werkgever opgebouwde pensioen feitelijk verhoogt³⁴.

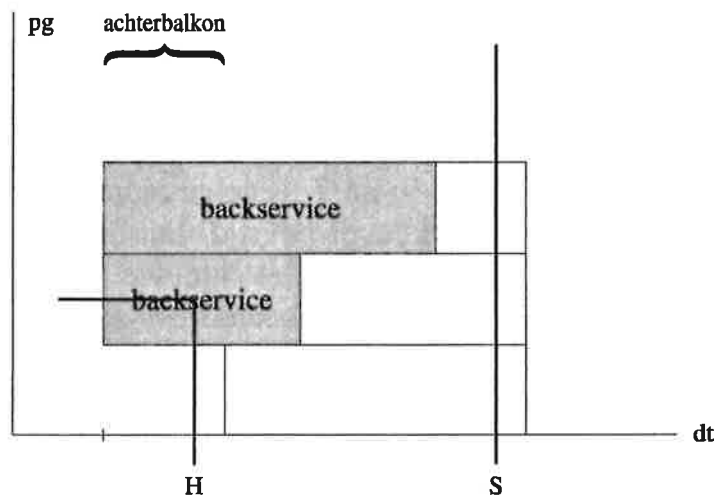
Om het te verevenen pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (levensjaren) wordt ontleend te kunnen vaststellen dient over dezelfde gegevens te worden beschikt als nodig om het te verevenen pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) wordt ontleend te kunnen berekenen. Daarnaast moet over één extra gegeven worden beschikt. Dit gegeven is nodig omdat het achterbalkon, voor zover dit tijdens het huwelijk is opgebouwd, mede bij de verevening dient te worden betrokken³⁵. Het bedoelde gegeven is de pensioengrondslag op de datum:

- waarop deze voor het eerst na de aanvang van de deelneming werd verhoogd indien het huwelijk is aangegaan vóór de datum waarop de deelneming aan de pensioenregeling aanving
- van het aangaan van het huwelijk indien de deelneming op of na deze datum aanvang nam.

In verband met indexatie van het recht op uitbetaling gelden dezelfde uitgangspunten als gelden voor indexatie van het recht op uitbetaling dat rust op een pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) wordt ontleend. Met andere woorden: het achterbalkon dient, voor zover het recht op uitbetaling ook daarop rust, mede te worden geïndexeerd. Dit geldt zowel gedurende de periode dat de deelneming voortduurt na de datum van scheiding (voorzover de verhoging van het pensioen is gerelateerd aan algemene loonronden) op grond van art. 3, lid 1, aanhef en onder a WVPS, als vanaf de datum van beëindiging van de deelneming indien deze datum vóór de pensioendatum ligt op grond van art. 3, lid 1, aanhef en onder b WVPS, als vanaf de ingangsdatum van het pensioen op grond van art. 3, lid 2 WVPS (indien een regeling voor indexering van ingegane pensioenen geldt)³⁶.

Figuur 3

Pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem/eindloon-systeem (levensjaren)

2.2.3 Het middelloon-systeem

Het middelloon-systeem houdt in dat in geval van een verhoging van de pensioengrondslag de corresponderende verhoging van de pensioenaanspraak uitsluitend rekening houdend met toekomstige dienstjaren wordt berekend. Het uiteindelijk te bereiken pensioen houdt in dat geval gelijke tred met het gemiddeld tijdens het deelnemerschap genoten pensioengevend salaris³⁷.

Een moderne variant van het middelloon-systeem is het geïndexeerd middelloon-systeem. Dit systeem houdt in dat de over verstreken dienstjaren opgebouwde pensioenaanspraak tijdens deelnemerschap wordt verhoogd op basis van (bijvoorbeeld) de algemene prijs- of loonontwikkeling, de loonontwikkeling in de bedrijfstak of de loonontwikkeling binnen de onderneming waar de pensioenregeling geldt. Zowel voor het middelloon-systeem als het geïndexeerd middelloon-systeem geldt dat carrièrestijgingen nimmer tot verhoging van de pensioenaanspraak over verstreken dienstjaren leiden³⁸.

Voor het uitvoeren van pensioenverevening is van cruciaal belang of de op enigerlei wijze toegekende indexatie tijdens de periode van deelneming aan de pensioenregeling als 'pensioen' in de zin van de WVPS (art. 1, lid 1, aanhef en onder d) geldt. Wanneer dat het geval is, dienen over het tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding opgebouwde pensioen toegekende indexaties bij de pensioenverevening te worden betrokken. Uit de MvT volgt dat '(onverplichte) toeslagen' onder het begrip 'pensioen' van de WVPS vallen³⁹ en daarom bij de verevening moeten worden betrokken⁴⁰.

Om het te verevenen pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het middelloon-systeem wordt ontleend te kunnen berekenen dient naast de gegevens die nodig zijn om het te verevenen pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) wordt ontleend te worden beschikt over:

- de pensioengrondslag en het pensioenpercentage op de datum van het huwelijk (indien de deelneming vóór de datum van het aangaan van het huwelijk aanving)
- OF
- de pensioengrondslag en het pensioenpercentage op de datum van aanvang van de deelneming (indien de deelneming aanving nadat het huwelijk werd aangegaan)
- de *grootte* en de *datum* van iedere wijziging van de pensioengrondslag en/of het pensioenpercentage nadien
 - de *grootte* en de *datum* van iedere tijdens de deelneming al dan niet contractueel verplicht toegekende toeslag over het pensioen opgebouwd over verstreken dienstjaren (indien sprake is van een geïndexeerd middelloon-systeem).

In verband met indexatie van het recht op uitbetaling gelden ook weer de uitgangspunten die gelden voor indexatie van het recht op uitbetaling dat rust op een pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) wordt ontleend. Voor een recht op uitbetaling dat berust op een pensioenregeling volgens een geïndexeerd middelloon-systeem geldt dat:

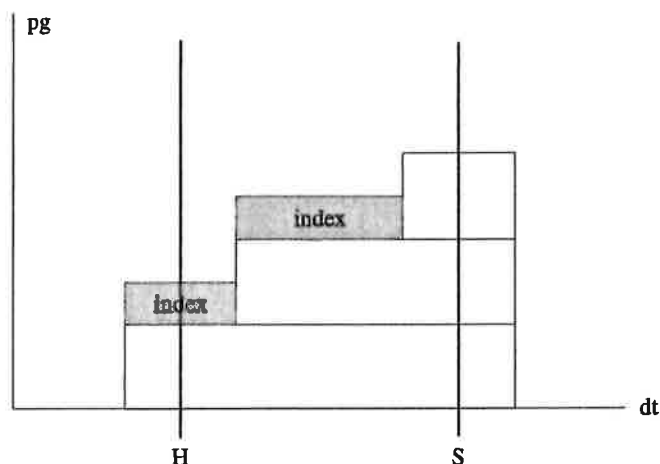
- de indexatie in de vorm van algemene loonronden aan actieve werknemers/deelnemers die tijdens de deelneming wordt toegekend op grond van art. 3, lid 1, aanhef en onder a WVPS; en
 - de met de indexatie van gepensioneerden overeenkomende indexatie die na de beëindiging van de deelneming vóór de pensioendatum over het te verevenen pensioen gedurende de periode tot de ingangsdatum van het pensioen (indien de datum van scheiding vóór de ingangsdatum van het pensioen ligt) op grond van art. 3, lid 1 aanhef en onder b WVPS; en tevens
 - de met de indexatie van gepensioneerden overeenkomende indexatie die na die datum wordt toegekend op grond van art. 3, lid 2 WVPS;
- bij de verevening wordt betrokken.

In de praktijk kan het tussen huwelijk en scheiding opgebouwde, aan een pensioenregeling volgens het middelloon-systeem ontleende, pensioen op eenvoudige wijze worden berekend wanneer een vóórhuwelijks pensioen ontbreekt. In dat geval is het te verevenen pensioen gelijk aan het tijdsevenredige pensioen

per de datum van scheiding. Dit geldt overigens voor alle behandelde pensioen-systemen.

Figuur 4

Pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem/middellood-systeem

2.2.4 Het beschikbare premie-systeem

Een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem is een pensioenregeling die recht geeft op pensioen waarvan de hoogte afhangt van de voor de opbouw van de pensioenaanspraak beschikbaar gestelde premie. De kosten van de pensioenregeling in plaats van de hoogte van de pensioenaanspraak staan centraal. In het jargon wordt dit pensioensysteem daarom wel aangeduid met de term 'defined contribution scheme', in tegenstelling tot de hiervoor behandelde pensioensystemen die worden aangeduid met de term 'defined benefit schemes'⁴¹. De affinancieringsverplichting geldt niet voor pensioenregelingen volgens dit systeem (art. 8, lid 12 PSW voor een pensioenregeling die door een pensioenfonds wordt uitgevoerd; art. 9, lid 11 Regelen voor rechtstreeks verzekerde pensioenregelingen)⁴². De uitzondering geldt slechts voor zuivere pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem⁴³.

De beschikbare premie pleegt in de praktijk op een viertal verschillende wijzen te worden aangewend, die hierna summier worden aangegeven. Het daarbij gebruikte jargon is het verzekeringstechnische jargon. Dit jargon heeft niet uitsluitend betekenis voor zonder tussenkomst van een pensioenfonds bij een verzekeraar ondergebrachte pensioenregeling. Men dient te bedenken dat in de systematiek van de PSW ook een pensioenfonds als verzekeraar geldt (art. 1, lid 1, aanhef en onder b respectievelijk c PSW). In de praktijk worden pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem meestal door een verzekeraar

uitgevoerd. Pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem kunnen ook bij een pensioenfonds worden ondergebracht. Een tendens in die richting is waarneembaar in het verlengde van de toenemende belangstelling voor pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem⁴⁴.

De *eerste* wijze waarop iedere periodiek, meestal jaarlijks, beschikbaar gestelde premie kan worden aangewend is voor de opbouw van een gegarandeerd kapitaal dat op de pensioendatum beschikbaar komt in combinatie met een (op het moment waarop premie beschikbaar wordt gestelde) gegarandeerd tarief voor de aanwending van het te zijner tijd beschikbare kapitaal. Dit te zijner tijd beschikbare kapitaal is gelijk aan de som van de kapitalen die door aanwending van de verschillende beschikbaar gestelde premies zijn gevormd. In dat geval ligt het te bereiken pensioen vast op de datum waarop de premie beschikbaar wordt gesteld zodat het pensioen uitsluitend afhangt van de hoogte van die premie en de tarieven voor aanwending van de beschikbaar gestelde premie en het tot uitkering komende kapitaal. In deze situatie kan het te verevenen pensioen worden vastgesteld op basis van de volgende gegevens:

- de datum van het huwelijk
- de datum van scheiding
- het aantal dienstjaren tussen het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding
- voor elk dienstjaar afzonderlijk de grootte van de premie die beschikbaar wordt gesteld
- de actuariële grondslagen voor het berekenen van het kapitaal (het kapitaal dat bij aanwending van $f X$ bij een looptijd van Y jaar kan worden verkregen)
- de actuariële grondslagen voor het berekenen van het pensioen dat bij aanwending van $f X$ aan tot uitkering gekomen kapitaal wordt verkregen.

De *tweede* wijze waarop de periodiek beschikbaar gestelde premie kan worden aangewend is voor de opbouw van een gegarandeerd kapitaal dat op de pensioendatum beschikbaar komt in combinatie met een niet-gegarandeerd tarief voor de aanwending van het te zijner tijd beschikbare kapitaal. Om het te verevenen pensioen te kunnen berekenen dient over de hiervoor opgesomde gegevens te worden beschikt. Het ontbreken van een gegarandeerd tarief voor aanwending van het tot uitkering komende kapitaal betekent dat het laatste gegeven in de opsomming hiervoor ontbreekt. In dat geval ligt op de datum van scheiding het op de pensioendatum beschikbare kapitaal wèl vast, maar het pensioen dat daarvoor zal kunnen worden aangekocht niet. In dit geval kan het te verevenen pensioen uitsluitend worden vastgesteld door:

- de berekening uit te stellen tot de pensioendatum (nadat het op de pensioendatum beschikbare kapitaal is aangewend zodat het pensioen bekend is)
- op de datum van scheiding uit te gaan van een geprognoseerd tarief voor aanwending van het op de pensioendatum tot uitkering komende kapitaal.

De prognose zou moeten worden uitgevoerd op basis van de redelijkheid en billijkheid.

Uit de jurisprudentie kan worden afgeleid dat de WVPS strikt moet worden toegepast⁴⁵. Dit blijkt overigens tevens uit het feit dat de wetgever huiverig was voor het opnemen van een hardheidsclausule in de WVPS om uitvoeringstechnische problemen te beperken. Het betrof een hardheidsclausule die het mogelijk zou moeten maken de WVPS op grond van de redelijkheid en billijkheid van toepassing te doen zijn op scheidingen vóór de in werking treding van de WVPS⁴⁶. Desondanks is verdedigbaar dat de berekening kan worden uitgesteld tot de pensioendatum. Uitstel geeft immers rechtszekerheid, een prognose aan de hand van de redelijkheid en billijkheid is niet nodig. Zo wordt strikte toepassing van de WVPS bereikt. Voordeel is dat niet met een prognose hoeft te worden gewerkt die of voor de vereveningsplichtige, of voor de vereveningsgerechtigde ongunstig uitvalt. Nadeel is dat vereveningsplichtige en vereveningsgerechtigde pas op de pensioendatum weten waar zij aan toe zijn.

De *derde* wijze voor aanwending van de periodiek beschikbaar gestelde premie is voor het verzekeren van een niet-gegarandeerd kapitaal in combinatie met een (op het moment waarop premie beschikbaar wordt gestelde) gegarandeerd tarief voor de aanwending van het te zijner tijd beschikbare kapitaal. In de praktijk komen verschillende varianten voor:

- het verzekeren van een gegarandeerd minimum-kapitaal dat gedurende de periode tot het tot uitkering komen van het kapitaal door middel van winstbijschrijvingen wordt verhoogd (het gaat daarbij om de statutaire winst van de verzekeraar)
- het verzekeren van een gegarandeerd minimum-kapitaal dat gedurende de periode tot het tot uitkering komen van het kapitaal wordt verhoogd op basis van 'overrente' (het rendement behaald boven het gegarandeerde rendement; dit rendement wordt berekend aan de hand van een fictieve beleggingsportefeuille of aan de hand van het daadwerkelijk op de belegde beschikbare premie behaalde rendement)
- het verzekeren van een kapitaal waarvan de uiteindelijke hoogte afhangt van het werkelijke rendement dat wordt behaald op de belegde premie.

Om het te verevenen pensioen te kunnen berekenen dient ook in de situatie die hier aan de orde is over de hiervoor opgesomde gegevens te worden beschikt. In deze situatie staat op de datum van scheiding het op de pensioendatum beschikbare kapitaal niet vast. Onder deze omstandigheden kan het te verevenen pensioen uitsluitend worden vastgesteld door:

- de berekening uit te stellen tot de pensioendatum (nadat het op de pensioendatum beschikbare kapitaal is aangewend zodat het pensioen bekend is)
- op de datum van scheiding uit te gaan van een geprognoseerd kapitaal.

Ook hier geldt dat de prognose zou moeten worden uitgevoerd op basis van de redelijkheid en billijkheid. Daarom verdient overweging de berekening van het te verevenen pensioen uit te stellen tot de pensioendatum.

De vierde wijze voor aanwending van de periodiek beschikbaar gestelde premie is voor het verzekeren van een niet-gegarandeerd kapitaal in combinatie met een (op het moment waarop premie beschikbaar wordt gestelde) niet-gegarandeerd tarief voor de aanwending van het te zijner tijd beschikbare kapitaal. Om het te verevenen pensioen te kunnen berekenen dient wederom over de hiervoor opgesomde gegevens te worden beschikt. In deze situatie staan op de datum van scheiding zowel het op de pensioendatum beschikbare kapitaal als het voor $f X$ kapitaal aan te kopen pensioen niet vast. Onder deze omstandigheden kan het te verevenen pensioen uitsluitend worden vastgesteld door:

- de berekening uit te stellen tot de pensioendatum (nadat het op de pensioendatum beschikbare kapitaal en het dan geldende tarief voor aanwending van het kapitaal bekend zijn)
- op de datum van scheiding uit te gaan van zowel een geprognoseerd kapitaal als een geprognoseerd tarief voor aanwending van dat kapitaal.

Beide prognoses zouden moeten worden uitgevoerd op basis van de redelijkheid en billijkheid zodat ook hier op goede gronden kan worden bepleit dat op grond van (de strekking van) de WVPS de berekening tot de pensioendatum moet worden uitgesteld.

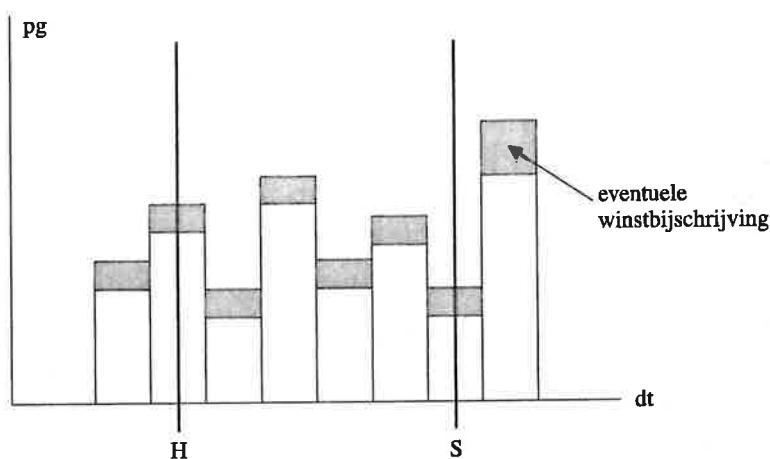
Indexering van het pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem wordt ontleend, wordt gedurende de periode tussen de eventuele beëindiging van het deelnemerschap en de pensioendatum mogelijk door de verhogingen van het kapitaal op basis van winstdeling of overrentedeling of door het behaalde beleggingsresultaat op zichzelf. Of het pensioen na ingang wordt geïndexeerd, hangt af van de wijze van besteding van het tot uitkering gekomen kapitaal. Dit kan worden aangewend voor aankoop van:

- een nominaal pensioen
- een pensioen dat (jaarlijks) met een vast percentage stijgt
- een pensioen waarvan de (jaarlijkse) stijging afhangt van winstbijschrijving, overrente of het beleggingsresultaat van het voor aankoop van het pensioen bestede kapitaal.

Indexering van het te verevenen pensioen *vóór de pensioendatum* wordt 'vanzelf' bereikt omdat het te verevenen pensioen gelijk is aan het pensioen dat kan worden aangekocht voor het gedeelte van het op de pensioendatum tot uitkering komende kapitaal dat is gerelateerd aan de premies die tussen de datum van het huwelijk en de datum van scheiding beschikbaar zijn gekomen. De grootte van dit kapitaal wordt mede bepaald door de beleggingsopbrengsten die over de beschikbaar gestelde premie zijn gerealiseerd. Die beleggingsopbrengsten plegen op hun beurt samen te hangen met de inflatie, zodat inflatie min of meer vanzelf wordt gecompenseerd (strikt genomen hoeft dit niet juist te zijn omdat het rendement op beleggingen niet uitsluitend van de inflatie afhangt). Indexering van het recht op uitbetaling *na ingang van het pensioen* wordt 'vanzelf' bereikt doordat de stijging van het pensioen dat is aangekocht op basis van het gedeelte van het kapitaal dat werd opgebouwd op basis van de premies die tussen de datum van het huwelijk en die van de scheiding beschikbaar kwamen voor de helft toekomt aan de vereveningsplichtige. Dit gedeelte van het kapitaal leidt na aanwending van het kapitaal tot (kans op) een hoger en/of stijgend pensioen (afhankelijk van het antwoord op de vraag of pensioen wordt aangekocht tegen een gegarandeerd tarief).

Figuur 5

Pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem/beschikbare premie-systeem

2.2.5 Het vaste bedragen-systeem

Een pensioenregeling volgens het vaste bedragen-systeem is een pensioenregeling die aanspraak geeft op een vast bedrag aan pensioen per dienstjaar. Het pensioen is in deze opzet niet afhankelijk van het salaris van de deelnemer aan de pensioenregeling. Het vaste bedragen-systeem komt in de praktijk niet vaak (meer) voor⁴⁷.

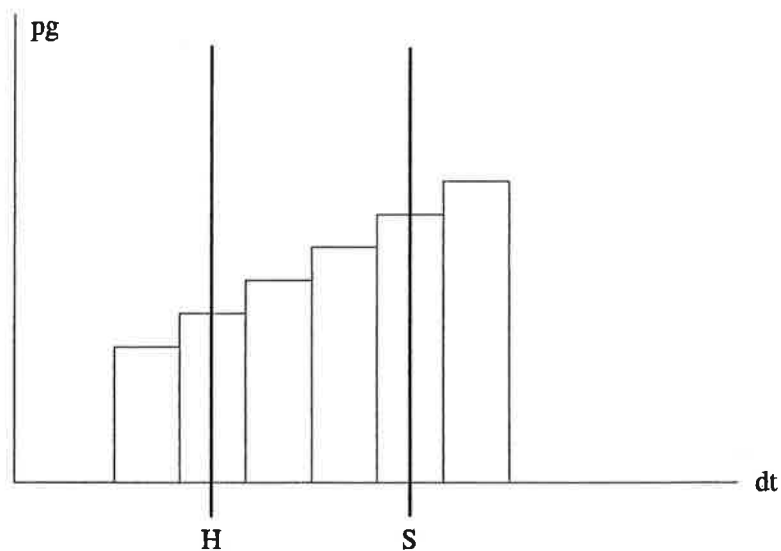
Om het te verevenen pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het vaste bedragen-systeem wordt ontleend te kunnen berekenen dient over de volgende gegevens te worden beschikt:

- de datum van het huwelijk
- de datum van scheiding
- het aantal dienstjaren tussen het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding
- voor elk dienstjaar afzonderlijk het toegezegde bedrag aan pensioen.

Indien en voor zover de aanspraak op een vast bedrag aan pensioen die over een bepaald dienstjaar is toegekend gedurende het deelnemerschap, gedurende de periode gelegen tussen de (eventuele) beëindiging van het deelnemerschap en de pensioendatum of na ingang van het pensioen wordt verhoogd, dient de verhoging bij de verevening te worden betrokken (art. 3, lid 1, aanhef en onder b en art. 3, lid 2 van de WVPS).

Figuur 6

Pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem/vaste bedragen-systeem

3. De rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995

In onderdeel 2 van dit pre-advies bleek dat het te verevenen pensioen op basis van het wettelijk standaardsysteem slechts kan worden vastgesteld, wanneer over nogal wat gegevens wordt beschikt die uit het mededelingsformulier en de administratie van het uitvoeringsorgaan blijken. De wetgever is ervan uitgegaan dat uitvoeringsorganen vanaf 1 mei 1995 ertoe zullen overgaan alle gegevens die nodig zijn om de WVPS te kunnen uitvoeren vast te leggen en te bewaren⁴⁸. Omdat werd voorzien dat over de periode tot 1 mei 1995 gegevens die nodig zijn om de WVPS te kunnen uitvoeren zouden kunnen ontbreken, schrijft art. 10 van de WVPS voor dat de verantwoordelijke ministers rekenregels vaststellen voor de berekening van het te verevenen pensioen voor zover dat is opgebouwd over jaren van deelneming vóór 1 mei 1995. In dit onderdeel wordt het systeem van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 uiteengezet (3.1) en worden voor elk van de pensioensystemen de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 behandeld (3.2).

3.1 Systeem van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995

Hierna wordt de inhoud van elk van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 weergegeven⁴⁹. Daarmee wordt in de *eerste* plaats beoogd aan te geven aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om aan toepassing van de rekenregels toe te komen. Deze voorwaarden zijn opgenomen in art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995. In de *tweede* plaats wordt beoogd per rekenregel aan te geven onder welke feitelijke omstandigheden de betreffende rekenregel moet worden toegepast. Het betreft art. 3 tot en met art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995.

Artikel 2

In art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 zijn de voorwaarden opgenomen waaraan moet zijn voldaan alvorens de rekenregels moeten worden toegepast. De regels moeten uitsluitend worden toegepast:

- voor het berekenen van pensioen opgebouwd over jaren van deelneming tot 1 mei 1995⁵⁰
- wanneer één of meerdere gegevens nodig voor het berekenen van het te verevenen pensioen volgens het wettelijk standaardsysteem ontbreken.

In verband met de toepassing van art. 2 rijst de vraag onder welke omstandigheden een uitvoeringsorgaan 'beschikt' over bepaalde gegevens.

Het *eerste* mogelijke standpunt is dat uitsluitend gegevens die uit de eigen administratie van het uitvoeringsorgaan blijken, aangevuld met gegevens die volgen uit het mededelingsformulier en mededelingen van de werkgever (vgl. art. 10 WVPS⁵¹) als gegevens waarover het uitvoeringsorgaan 'beschikt' moeten worden beschouwd. Voor dit standpunt pleit dat de WVPS in art. 2, lid 2 strikte formaliteiten stelt aan de wijze van het verstrekken van gegevens aan het uitvoeringsorgaan. Uit het systeem van de WVPS zou kunnen worden afgeleid dat naast gegevens waarover het uitvoeringsorgaan zelf beschikt uitsluitend die gegevens in aanmerking mogen worden genomen, die op de voorgeschreven wijze zijn aangeleverd. Dit standpunt voldoet aan de eisen die de rechtszekerheid stelt, maar kan in individuele situaties tot onbillijke uitkomsten leiden⁵².

Het *tweede* mogelijke standpunt is dat ook gegevens die het uitvoeringsorgaan uit andere hoofde bekend zijn in aanmerking moeten worden genomen. Hiervoor pleit dat art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 géén beperking stelt ten aanzien van de wijze waarop een uitvoeringsorgaan over gegevens is komen te beschikken. Voorts pleit voor dit standpunt dat de rekenregels het karakter van 'laatste redmiddel' hebben. Dit standpunt volgend kan de rechtszekerheid in het gedrang komen, bijvoorbeeld wanneer de vereveningsplichtige, de vereveningsgerechtigde of de werkgever onverwacht over gegevens blijkt te beschikken waardoor in plaats van de rekenregels toch het wettelijk standaardsysteem kan worden toegepast (wat in het algemeen tot een voor de vereveningsgerechtigde minder gunstig resultaat leidt⁵³). Het geeft wél de mogelijkheid in individuele situaties de meest billijke uitkomst te bereiken. Wanneer de gegevens die het uitvoeringsorgaan uit andere hoofde bekend zijn niet door de vereveningsplichtige of de vereveningsgerechtigde worden betwist, of deze gegevens naar objectieve maatstaven 'hard' zijn, zou het uitvoeringsorgaan ze in aanmerking moeten nemen.

De grens zou kunnen worden getrokken naar analogie van het leerstuk van het 'civiel onoirbaar bewijs'⁵⁴. Een voorbeeld daarvan is een verklaring die onder druk is afgelegd. Gegevens die op onoirbare wijze zijn verkregen zouden door het uitvoeringsorgaan niet in aanmerking mogen worden genomen.

De jurisprudentie heeft inmiddels duidelijk gemaakt wanneer de situatie zich voordoet dat het uitvoeringsorgaan niet beschikt over de gegevens die nodig zijn om pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem uit te voeren. De WVPS dient strikt (naar de letter) te worden uitgevoerd⁵⁵. Wanneer het uit-

voeringsorgaan niet exact over de gegevens beschikt die nodig zijn om het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening uit te voeren, moeten de rekenregels worden toegepast. Voor het op grond van de redelijkheid en billijkheid benaderen van het volgens het wettelijk standaardsysteem te verevenen pensioen is geen plaats⁵⁶.

Art. 9 WVPS verbiedt het achterhouden van gegevens, maar een specifieke sanctie op niet-naleving van de informatieplicht ontbreekt⁵⁷. De vereveningsgerechtigde kan zich overigens óók rechtstreeks tot de (vroegere) werkgever van de vereveningsplichtige wenden⁵⁸. Het achterhouden van gegevens kan een onrechtmatige daad opleveren⁵⁹. Het ligt overigens voor de hand een eventuele vordering tot het overleggen van gegevens aan het uitvoeringsorgaan te baseren op (nakoming van) art. 9 WVPS. Het is niet altijd zo dat slechts de vereveningsplichtige belang heeft bij het achterhouden van gegevens. Wanneer de rekenregels van toepassing zijn kan juist de vereveningsgerechtigde belang hebben bij het achterhouden van informatie⁶⁰.

Artikel 3

Art. 3 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 geldt voor elk van de in de inleiding van dit pre-advies bedoelde pensioensystemen, met uitzondering van pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren). De rekenregel van art. 3 is van toepassing wanneer:

- de pensioenregeling per een bepaalde datum vóór 1 mei 1995 is gewijzigd
- deze wijziging uitsluitend betrekking had op jaren van deelneming vanaf de datum van de wijziging (op toekomstige dienstjaren)
- het tussen de datum van het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding opgebouwde pensioen niet kan worden berekend op basis van de gegevens die voorhanden zijn (omdat niet bekend is welk pensioen per de datum van de wijziging is opgebouwd).

Bij de bedoelde regelingswijziging kan men bijvoorbeeld denken aan:

- een wijziging van de pensioengrondslag (loonbestanddelen die géén onderdeel van de pensioengrondslag uitmaakten, gaan daar wél onderdeel van uitmaken)
- wijziging van het pensioenpercentage of het percentage van de pensioengrondslag dat beschikbaar wordt gesteld als pensioenpremie
- wijziging van de franchise.

De rekenregel opgenomen in art. 3 houdt in dat het te verevenen pensioen voor zover dit is opgebouwd over diensttijd tot 1 mei 1995 gelijk is aan het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995, verminderd met het tijdsevenredige pensioen

op het moment waarop het huwelijk werd aangegaan. De rekenregel vindt toepassing wanneer de in 2.2.3 opgesomde gegevens over de vóórhuwelijkse periode wèl, maar over de periode gelegen tussen het aangaan van het huwelijk en 1 mei 1995 niet bekend zijn.

Het zal in de praktijk niet vaak voorkomen dat indien er een vóórhuwelijks pensioen is, de gegevens om dit pensioen te kunnen berekenen bekend zijn, terwijl soortgelijke gegevens van latere datum niet bekend zijn. In de praktijk zou de rekenregel daarom toepassing moeten vinden wanneer er geen vóórhuwelijks pensioen is. Indien het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 bekend is en een vóórhuwelijks pensioen ontbreekt, kan het over diensttijd tot 1 mei 1995 te verevenen pensioen op basis van art. 3 van de WVPS worden berekend. In dat geval is het te verevenen pensioen over diensttijd tot 1 mei 1995 immers gelijk aan het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 zodat het uitvoeringsorgaan over alle gegevens beschikt die nodig zijn om het te verevenen pensioen te bepalen.

Toepassing van art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 heeft tot gevolg dat aan de toepassing van art. 3 van deze Rekenregels niet wordt toegekomen.

De conclusie is dat de rekenregel in de praktijk overbodig zal blijken te zijn. Indien de rekenregel zou worden toegepast om het te verevenen pensioen te berekenen, is de uitkomst niet anders dan wanneer art. 3 van de WVPS zou worden toegepast zodat de rekenregel ook praktisch gesproken géén effect zou sorteren.

Artikel 4

De regel opgenomen in art. 4 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 geldt onder dezelfde feitelijke omstandigheden als art. 3. Art. 4 moet worden toegepast wanneer het te verevenen pensioen wordt ontleend aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren). Voor dit type pensioenregeling geldt onder overigens gelijke omstandigheden een andere rekenregel. De reden daarvoor is dat het wettelijk systeem tot gevolg heeft dat voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren), anders dan bij de andere typen pensioenregelingen, geldt dat pensioen *toegekend* gedurende de periode tussen huwelijk en scheiding, maar *toegerekend* aan vóórhuwelijkse dienstjaren, niet bij de verevening dient te worden betrokken⁶¹.

Artikel 5

Art. 5 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 geldt evenals art. 3 voor elk van de geschetste pensioensystemen, met uitzondering van pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren). De rekenregel is

van toepassing wanneer het tussen de datum van het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding opgebouwde pensioen en daarnaast bovendien het vóórhuwelijkse pensioen onbekend is.

Voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) gaat het hierbij om het pensioen op de datum van de eerste verhoging van het pensioen na aanvang van het huwelijk indien het huwelijk na aanvang van het deelnemerschap werd aangegaan of het pensioen op de datum van het huwelijk indien het huwelijk vóór aanvang van het deelnemerschap werd gesloten. De oorzaken voor het onbekend zijn van het vóórhuwelijkse pensioen zijn dezelfde als bij de beschrijving van art. 3 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 aangegeven voor het onbekend zijn van het tussen de huwelijksdatum en de datum van scheiding opgebouwde pensioen.

Artikel 6

In art. 6 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 is een rekenregel opgenomen voor de situatie waarin is overeengekomen dat het gehele vóórhuwelijkse pensioen bij de verevening zal worden betrokken. Deze rekenregel geldt voor elk van de geschetste pensioensystemen.

Artikel 7

Art. 7 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 bevat een rekenregel voor de situatie waarin is overeengekomen dat een gedeelte van de voorhuwelijkse jaren van deelneming aan de pensioenregeling voor het berekenen van het te verevenen pensioen in aanmerking zal worden genomen. Daarbij is in art. 7, lid 1 een rekenregel voor elk van de geschetste pensioensystemen, met uitzondering van het eindloon-systeem (dienstjaren) en in art. 7, lid 2 een rekenregel voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) opgenomen. Beide rekenregels zijn van toepassing in de situatie waarin het tussen de datum van het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding opgebouwde pensioen en daarnaast bovendien het vóórhuwelijkse pensioen onbekend is. Voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) is het vóórhuwelijkse pensioen beperkt tot het pensioen dat is opgebouwd tot de datum van de eerste verhoging van de pensioengrondslag na aanvang van het huwelijk indien het huwelijk na aanvang van het deelnemerschap werd aangegaan⁶² of het pensioen op de datum van het huwelijk indien het huwelijk vóór aanvang van het deelnemerschap werd gesloten⁶³.

Artikel 8

Art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 geeft in een viertal leden regels voor vier verschillende situaties.

De *eerste* is de situatie waarin de datum van aanvang van het deelnemerschap aan de pensioenregeling niet bekend is (art. 8, lid 1). In dat geval dient het uitvoeringsorgaan uit te gaan van de in het mededelingsformulier vermelde datum van aanvang van de deelneming, mits dit formulier door zowel de vereveningsplichtige als de vereveningsgerechtigde is getekend. Wanneer uit een door hen beiden ondertekend mededelingsformulier blijkt dat de datum van aanvang van het deelnemerschap onbekend is, dient het uitvoeringsorgaan ervan uit te gaan dat de datum van aanvang van het deelnemerschap de laatste is van de volgende data:

- de datum waarop de vereveningsplichtige de leeftijd van 25 jaar bereikte
- de datum waarop de pensioenregeling werd ingevoerd.

Tegen dit rechtsvermoeden staat, zo moet worden aangenomen, slechts in één vorm tegenbewijs open. Deze vorm van tegenbewijs is dat bewezen zou kunnen worden dat het uitvoeringsorgaan wèl van de datum van aanvang van het deelnemerschap op de hoogte was of redelijkerwijs had moeten zijn. Dit bewijs zou bijvoorbeeld op basis van een pensioenopgave van het uitvoeringsorgaan waarover het uitvoeringsorgaan stelt niet (meer) te beschikken kunnen worden geleverd. Deze situatie zou zich kunnen voordoen wanneer de vereveningsplichtige over een dergelijke pensioenopgave beschikt waarover het uitvoeringsorgaan niet meer beschikt, de vereveningsgerechtigde het mededelingsformulier inzendt en aangeeft dat de datum van aanvang van het deelnemerschap niet bekend is. De vereveningsplichtige heeft er in die omstandigheden belang bij de pensioenopgave te overleggen⁶⁴ en zal geneigd zijn dat te doen. Hij heeft daar belang bij omdat indien de werkelijke datum van aanvang van de deelneming is gelegen na het bereiken van de 25-jarige leeftijd of de invoering van de pensioenregeling, het te verevenen pensioen lager is.

De *tweede* is de situatie waarin het mededelingsformulier door één van beiden van de vereveningsplichtige of de vereveningsgerechtigde is ondertekend (art. 8, lid 2). Wanneer de datum van aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling noch uit het mededelingsformulier, noch uit de administratie van het uitvoeringsorgaan blijkt, dient het uitvoeringsorgaan deze datum bij de (ex-)echtgenoot die het formulier niet ondertekende op te vragen. Er is géén termijn vastgesteld waarbinnen het uitvoeringsorgaan aan deze verplichting moet voldoen. Het uitvoeringsorgaan dient te verzoeken om deze datum binnen één maand te verstrekken. Wanneer de (ex-)echtgenoot tot wie het verzoek was gericht niet over het gevraagde gegeven beschikt of niet binnen de gestelde termijn reageert, dient het uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van de deelneming vast te stellen volgens het in art. 8, lid 1 van de Rekenregels voor deelne-

mingsjaren vóór 1 mei 1995 bepaalde (als datum van aanvang van de deelneming geldt het bereiken van de 25-jarige leeftijd of de latere datum van invoering van de pensioenregeling indien deze datum bekend is).

De *derde* is de situatie waarin:

- het te verevenen pensioen op de datum van scheiding al is ingegaan
- het formulier door één van de (ex-)echtgenoten is ondertekend (art. 8, lid 3).

In dat geval dient het uitvoeringsorgaan ervan uit te gaan dat de datum van aanvang van de deelneming de laatste van de volgende data is:

- de datum waarop de vereveningsplichtige de leeftijd van 25 jaar bereikte
- de datum waarop de pensioenregeling werd ingevoerd.

Indien de (ex-)echtgenoot die het formulier niet mede ondertekende het uitvoeringsorgaan binnen één maand naar genoegen van het uitvoeringsorgaan informeert over de werkelijke datum van aanvang van het deelnemerschap, dient het uitvoeringsorgaan het te verevenen pensioen met terugwerkende kracht te herzien. Op welk tijdstip de termijn van één maand begint te lopen, blijkt niet, ook niet uit de toelichting. Aangenomen moet worden dat de termijn begint te lopen op de datum waarop het hiervoor bedoelde verzoek van het uitvoeringsorgaan de betreffende (ex-)echtgenoot heeft bereikt of geacht kan worden te hebben bereikt (art. 3:37, lid 3 BW).

Opgemerkt dient te worden dat de wetgever ten aanzien van deze verplichting een zekere beoordelingsvrijheid bij het uitvoeringsorgaan legt. De wijze waarop het uitvoeringsorgaan van deze vrijheid gebruik maakt, kan door de burgerlijke rechter worden getoetst. Niet duidelijk blijkt wie het insolventierisico loopt voor teveel of te weinig uit hoofde van verevening aan de vereveningsgerechtigde betaalde bedragen. Kan de gerechtigde deze van het uitvoeringsorgaan vorderen, die ze op zijn beurt bij de bevoordeelde moet vorderen? Of ontstaat een vordering van de vereveningsplichtige op de vereveningsgerechtigde of andersom? De wettekst (art. 2, lid 3 en art. 12, lid 2 WVPS) volgend zou moeten worden geconcludeerd dat het insolventierisico van de vereveningsgerechtigde bij het uitvoeringsorgaan ligt. Uit de wetsgeschiedenis zou kunnen worden afgeleid dat het insolventierisico desondanks niet bij het uitvoeringsorgaan maar bij de vereveningsplichtige respectievelijk de vereveningsgerechtigde ligt⁶⁵. Indien naar objectieve maatstaven vaststaat dat niet duidelijk is of een recht op uitbetaling bestaat, zodat een rechterlijk oordeel en/of nadere gegevens nodig zijn om dit vast te stellen, komt het uitvoeringsorgaan waarschijnlijk een beroep toe op de opschortingsbevoegdheid van art. 6:37 BW. Het uitvoeringsorgaan kan met een

beroep op art. 6:34 BW stellen bevrijdend te hebben betaald indien naar achteraf blijkt aan de verkeerde persoon is betaald⁶⁶.

De *vierde* situatie doet zich voor wanneer pas nadat het recht op uitbetaling door het uitvoeringsorgaan is vastgesteld, ten genoegen van het uitvoeringsorgaan wordt aangetoond welke de feitelijke datum van aanvang van het deelnemerschap was. In dat geval wordt het te verevenen pensioen, indien het pensioen is ingegaan, binnen één maand herzien en het recht op uitbetaling voor toekomstige termijnen herrekend (art. 8, lid 4).

Artikel 9

In art. 9 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 is bepaald dat deze rekenregels op 1 mei 1995 (gelijktijdig met de WVPS) in werking zijn getreden.

3.2 Toepassing van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995

In dit onderdeel wordt geanalyseerd tot welke resultaten toepassing van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 voor elk van de pensioensystemen afzonderlijk leidt.

3.2.1 Het eindloon-systeem (dienstjaren)

In 3.1. bleek dat voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) art. 4, art. 6, art. 7, lid 2 en art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 relevant zijn.

Artikel 4

Art. 4 heeft betrekking op de situatie waarin (de datum van) een regelingswijziging (wijziging van de voor de berekening van de pensioengrondslag in aanmerking te nemen loonbestanddelen, het pensioenpercentage of de franchise) die alleen over vanaf de datum van de wijziging toekomstige dienstjaren doorwerkt in de pensioenopbouw onbekend is. Art. 4 bepaalt dat het te verevenen pensioen opgebouwd over diensttijd tot 1 mei 1995 gelijk is aan het tijdsevenredige pensioen op 1 mei 1995, vermenigvuldigd met een breuk waarvan:

- de *teller* gelijk is aan het aantal jaren tussen huwelijk en scheiding; en
- de *noemer* gelijk is aan het aantal jaren van deelneming tot 1 mei 1995.

Art. 4 gaat uit van het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995. Uit de wijze waarop de noemer wordt vastgesteld, blijkt dat de regel van art. 4 óók geldt in

geval van beëindiging van het deelnemerschap aan de pensioenregeling vóór 1 mei 1995.

Daaruit moet worden afgeleid dat de regel in die gevallen analoog dient te worden toegepast. Daarbij moet van het premievrije pensioen per de datum van beëindiging van het deelnemerschap worden uitgegaan wanneer de deelneming is geëindigd vóór 1 augustus 1987. Wanneer de deelneming is geëindigd op of na die datum dient te worden uitgegaan van het tijdsevenredige pensioen⁶⁷. In art. 4 is in de teller van de breuk het aantal 'huwelijksjaren' genoemd. Aangenomen moet worden dat is bedoeld het aantal jaren tussen de datum van het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding. De opstellers van de rekenregels hebben waarschijnlijk over het hoofd gezien dat een huwelijk na scheiding van tafel en bed voortduurt tot het eventueel wordt ontbonden. In die situatie dient pensioenverevening te worden uitgevoerd per de datum van scheiding van tafel en bed (art. 1, lid 1, aanhef en onder a WVPS). Het effect van toepassing van de rekenregel is dat de regelingswijziging voor de berekening van het te verevenen pensioen doorwerkt over ten tijde van de regelingswijziging reeds verstreken dienstjaren zodat het te verevenen pensioen hoger wordt indien de regelingswijziging een verbetering was (en andersom).

Artikel 6

Art. 6 is van toepassing wanneer:

- het huwelijk na de aanvang van het deelnemerschap is gesloten; en
- op de voet van art. 4, lid 1 van de WVPS is overeengekomen dat het *totale* pensioen opgebouwd vóór het aangaan van het huwelijk mede zal worden verevend.

Toegespitst op pensioen ontleend aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) dient de rekenregel te worden toegepast wanneer zich gedurende de vóórhuwelijkse periode een regelingswijziging (wijziging van de voor de berekening van de pensioengrondslag in aanmerking te nemen loonbestanddelen, het pensioenpercentage of de franchise) voordeed die uitsluitend over toekomstige dienstjaren doorwerkte, waarvan de gevolgen onbekend zijn en/of de datum onbekend is zodat het pensioen over de periode vóór de regelingswijziging niet bekend is. De rekenregel van art. 6 houdt in dat het te verevenen pensioen opgebouwd over de periode vóór 1 mei 1995 gelijk is aan het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995. Het effect van de rekenregel is hetzelfde als bij toepassing van art. 4.

Artikel 7, lid 2

Art. 7, lid 2 regelt een soortgelijke situatie als art. 6 en is onder dezelfde om-

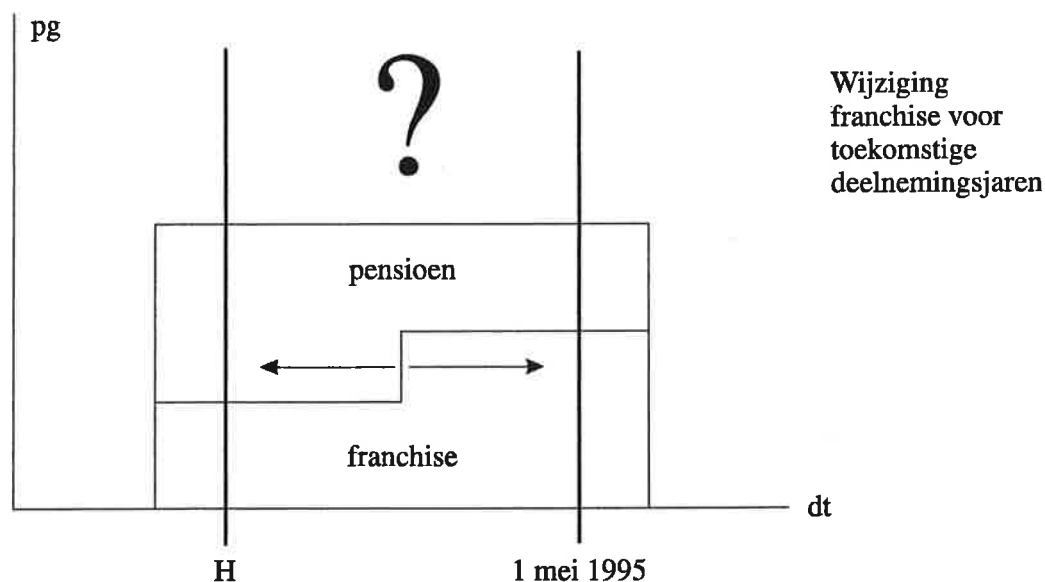
standigheden van toepassing. Het verschil is dat art. 7, lid 2 de situatie regelt waarin is overeengekomen dat slechts een *gedeelte* van het voorhuwelijkse pensioen naast het tussen de periode vanaf het aangaan van het huwelijk en de scheiding opgebouwde pensioen zal worden verevend. Wanneer niet alle gegevens beschikbaar zijn die nodig zijn om het te verevenen pensioen te kunnen vaststellen, geldt dat het te verevenen pensioen opgebouwd over de periode tot 1 mei 1995 gelijk is aan het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 vermenigvuldigd met een breuk waarvan:

- de *teller* gelijk is aan het aantal jaren tussen huwelijk en scheiding vermeerderd met het aantal mede in aanmerking te nemen voorhuwelijkse jaren; en
- de *noemer* gelijk is aan het aantal jaren van deelneming tot 1 mei 1995.

Ook de toepassing van de rekenregel van art. 7, lid 2 leidt tot het hiervoor bij de toepassing van art. 4 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 weergegeven effect.

Figuur 7

Pensioenverevening na franchise-wijziging over toekomstige deelnemingsjaren/eindloon-systeem (dienstjaren)

Artikel 8

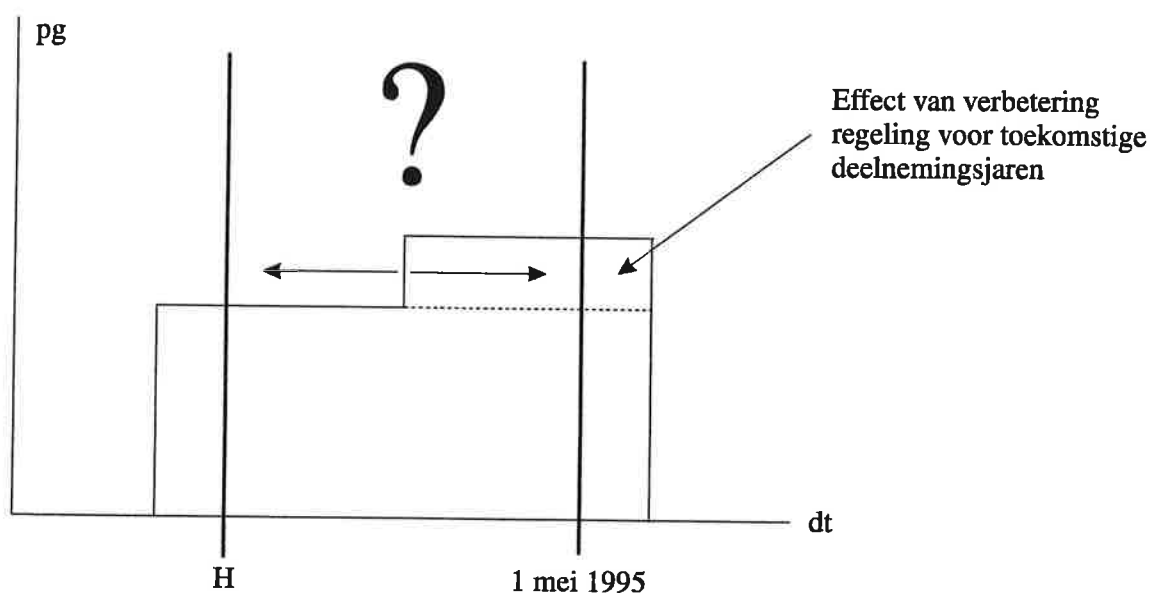
Elk van de in art. 8 opgenomen regels heeft betrekking op het vaststellen van de datum van aanvang van het deelnemerschap aan de pensioenregeling. De volgende varianten worden onderscheiden:

- de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde zijn het er over eens dat de datum van aanvang van het deelnemerschap onbekend is; deze datum wordt gesteld op de laatste van de volgende data: de datum van het bereiken van de 25-jarige leeftijd door de vereveningsplichtige of de datum van invoering van de pensioenregeling (lid 1, tweede volzin; lid 2; lid 3, eerste volzin);
- de vereveningsgerechtigde of de vereveningsplichtige geeft de datum van aanvang van het deelnemerschap op aan het uitvoeringsorgaan in het door hem of haar ingezonden mededelingsformulier en deze datum wordt door de andere (ex)echtgenoot niet betwist; in dat geval gaat het uitvoeringsorgaan voor een niet-ingegaan pensioen van de opgegeven datum uit (lid 1, eerste volzin; lid 2, eerste volzin; lid 4, eerste volzin); voor een ingegaan pensioen wordt uitsluitend ten aanzien van betaling van toekomstige termijnen van de opgegeven datum uitgegaan (lid 3; lid 4, tweede volzin).

Het effect van de rekenregel is dat het te verevenen pensioen, met name het recht op uitbetaling, toeneemt naarmate de veronderstelde datum van aanvang van het deelnemerschap verder in het verleden komt te liggen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de regelingswijziging een verbetering over toekomstige dienstjaren betreft. In het omgekeerde geval is het effect van de rekenregel omgekeerd.

Figuur 8

Pensioenverevening na regelingswijziging over toekomstige deelnemingsjaren/ eindloon-systeem (dienstjaren)

3.2.2 Het eindloon-systeem (levensjaren)

Voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) zijn art. 3, art. 5, art. 7, lid 1 en art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 van belang.

Artikel 3

De rekenregel van art. 3 is van toepassing wanneer één of meerdere van de in 2.2.2 opgesomde gegevens die nodig zijn voor het berekenen van het te verevenen pensioen dat wordt ontleend aan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (levensjaren) ontbreken. Met het oog op die situatie bepaalt de rekenregel dat het te verevenen ouderdomspensioen, voor zover dit is opgebouwd gedurende de diensttijd tot 1 mei 1995, gelijk is aan het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995, verminderd met het tijdsevenredige pensioen op het moment waarop het huwelijk werd aangegaan.

De rekenregel is in de praktijk van toepassing wanneer de gevolgen van een regelingswijziging (een wijziging van de voor de berekening van de pensioengrondslag in aanmerking te nemen loonbestanddelen, het pensioenpercentage of de franchise) en/of de datum daarvan die uitsluitend over vanaf de datum van de wijziging toekomstige dienstjaren doorwerkt in de pensioenopbouw onbekend zijn. Daarbij wordt aangenomen dat het huwelijk na de aanvang van het deelnemerschap is gesloten.

Het effect van de rekenregel in deze situatie is dat de regelingswijziging doorwerkt over dienstjaren tussen de aanvang van het deelnemerschap en het huwelijk (backservice) en het pensioen over verstreken diensttijd tussen de 25-jarige leeftijd en de aanvang van het deelnemerschap (het achterbalkon). Wanneer het huwelijk is gesloten vóór de aanvang van het deelnemerschap blijft het effect beperkt tot het 'meenemen' van het achterbalkon over jaren tussen het bereiken van de 25-jarige leeftijd door de vereveningsplichtige en de datum van het huwelijk. Wanneer de regelingswijziging een verbetering inhield, betekent een en ander dat het te verevenen pensioen hoger wordt dan het geval zou zijn geweest, wanneer alle gegevens die nodig zijn voor het berekenen van het te verevenen pensioen volgens art. 3 van de WVPS beschikbaar zouden zijn geweest.

Uit het voorafgaande blijkt dat de vereveningsplichtige er in het algemeen belang bij zal hebben dat de juiste gegevens aan het uitvoeringsorgaan ter beschikking worden gesteld. Wanneer de regelingswijziging een neerwaartse bijstelling van de pensioenregeling voor de toekomst inhield, geldt (uiteraard) het omgekeerde.

In de praktijk zal art. 3 slechts toepassing vinden wanneer de in 2.2.2 opgesomde gegevens over de vóórhuwelijkse periode vóór het aangaan van het hu-

welijk wèl, maar over de periode gelegen tussen het aangaan van het huwelijk en 1 mei 1995 niet bekend zijn. De rekenregel is niet van toepassing wanneer het tijdsevenredige pensioen op de datum van het aangaan van het huwelijk niet kan worden vastgesteld omdat één of meerdere van de in 2.2.2 aangeduide gegevens over die periode niet bekend zijn.

Artikel 5

Indien één of meerdere van de in 2.2.2 aangeduide gegevens over de periode tussen het bereiken van de 25-jarige leeftijd van de vereveningsplichtige en de datum van het huwelijk onbekend zijn, is het te verevenen pensioen over de periode tot 1 mei 1995 gelijk aan het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 vermenigvuldigd met een breuk waarvan:

- de *teller* gelijk is aan het aantal jaren gelegen tussen het aangaan van het huwelijk en 1 mei 1995 (of, indien gebruik gemaakt is van de mogelijkheid alle of een gedeelte van de vóórhuwelijkse jaren mede in aanmerking te nemen volgens het bepaalde in art. 4, lid 1 WVPS, dit aantal jaren vermeerderd met het aantal jaren gelegen tussen het aangaan van het huwelijk en 1 mei 1995);
en
- de *noemer* gelijk is aan het aantal jaren van deelneming tot 1 mei 1995.

Het effect van deze rekenregel is dat een regelingswijziging (een wijziging van de voor de berekening van de pensioengrondslag in aanmerking te nemen loonbestanddelen, het pensioenpercentage of de franchise) die uitsluitend over vanaf de datum van de wijziging toekomstige dienstjaren heeft doorgewerkt in de pensioenopbouw voor de berekening van het te verevenen pensioen tevens doorwerkt over achterliggende jaren. Gezien het feit dat het in dit onderdeel pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) betreft, bestaat dit extra in aanmerking te nemen pensioen uit de backservice en het achterbalkon. Daarnaast dient ook de extra pensioenopbouw over vanaf de datum van de regelingswijziging toekomstige dienstjaren (coming service) mede voor een evenredig deel in aanmerking te worden genomen.

Ervan uitgaande dat de regelingswijziging een regelingsverbetering betrof, hangt het van het hiervoor aangeduide achterbalkon, de backservice en de coming service enerzijds, en de grootte van de hiervoor aangeduide breuk anderzijds af of toepassing van de rekenregel leidt tot een hoger of lager te verevenen pensioen. Een overeenkomstige redenering geldt wanneer de regelingswijziging een neerwaartse bijstelling van de pensioenregeling betrof.

Art. 5 geeft ruimte om met gegevens te chicaneren. Wanneer bij het uitvoeringsorgaan één of meerdere van de in 2.2.2 aangeduide gegevens ontbreken, maar de vereveningsplichtige en/of de vereveningsgerechtigde wèl over deze

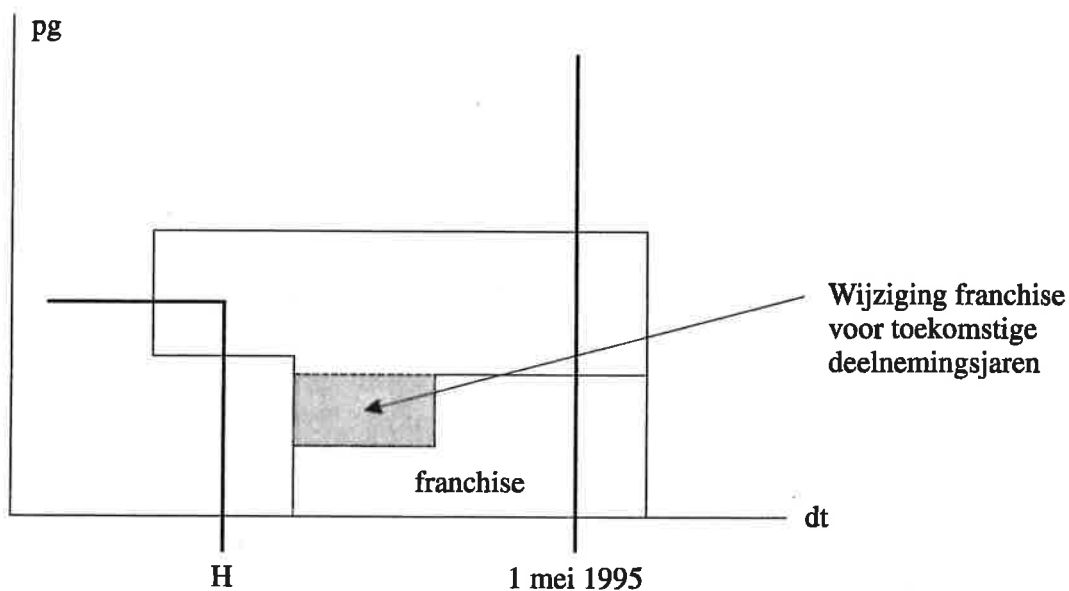
gegevens beschikken, kan degene die over die gegevens beschikt afwegen of het beschikbaar stellen van die gegevens tot een voor hem of haar voordeliger uitkomst leidt. In dit verband rijst de vraag of de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde informatie waarover zij beschikken (welbewust) mogen achterhouden om zichzelf daarmee in een voordeliger positie te manoeuvreren. Het antwoord op deze vraag zal in de praktijk slechts dan relevant zijn, wanneer de één op de hoogte is van het feit dat de ander over die informatie beschikt en dat ook kan bewijzen. De bewijslastverdeling kan immers niet zo uitvallen, dat degene waarvan wordt verondersteld dat hij over bepaalde informatie beschikt zou moeten bewijzen dat deze veronderstelling onjuist is. Hoe zou men moeten bewijzen dat men *niet* over bepaalde informatie beschikt?

Artikel 7, lid 1

Art. 7, lid 1 betreft de situatie waarin de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde met inachtneming van art. 4 WVPS zijn overeengekomen dat een gedeelte van de vóórhuwelijkse jaren mede in aanmerking wordt genomen voor de berekening van het te verevenen pensioen. De inhoud van de rekenregel komt overeen met de rekenregel van art. 3. Indien het vóórhuwelijkse pensioen bekend is, kan het extra in aanmerking te nemen gedeelte van dat pensioen eveneens worden berekend, mits de vóór de aanvang van het huwelijk gelegen datum van aanvang van het deelnemerschap en de huwelijksdatum bekend zijn. Het effect van de rekenregel van art. 7, lid 1 komt dan overeen met dat van art. 3. In de situatie waarin het vóórhuwelijkse pensioen niet bekend is, dient de rekenregel van art. 5 te worden toegepast, met dien verstande dat de extra in aanmerking te nemen jaren doorwerken in de teller. Ook in deze situatie geldt dat de rekenregel op overeenkomstige wijze uitwerkt als weergegeven naar aanleiding van art. 5.

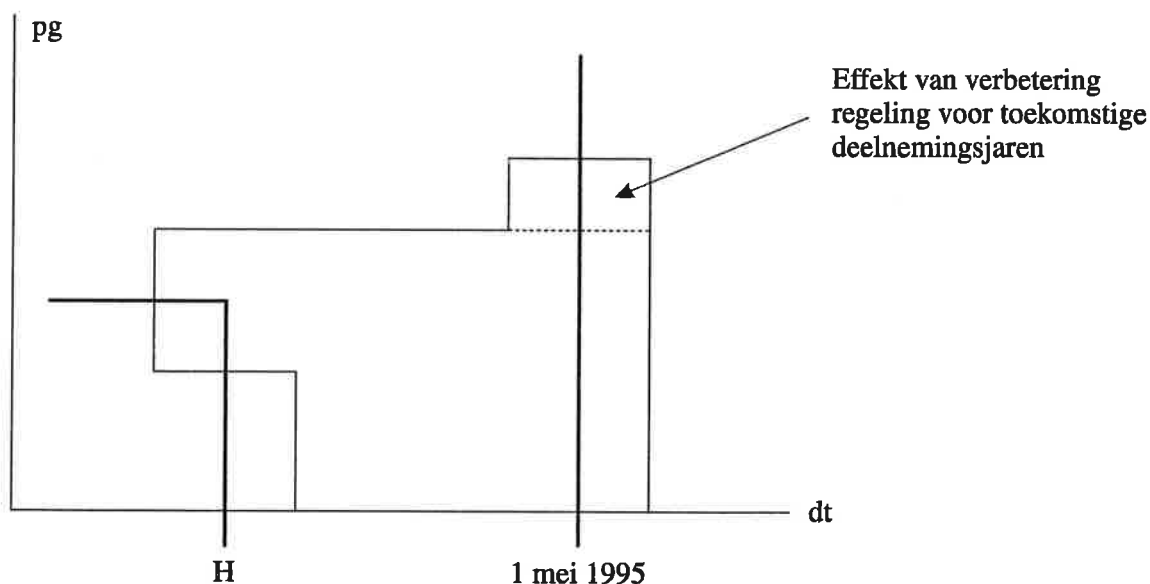
Figuur 9

*Pensioenverevening na franchise-wijziging over toekomstige deelnemingsjaren/
eindloon-systeem (levensjaren)*

Figuur 10

*Pensioenverevening na regelingswijziging over toekomstige deelnemingsjaren/
eindloon-systeem (levensjaren)*

Artikel 8

De rekenregels opgenomen in art. 8 betreffen de vaststelling van de aanvang van het deelnemerschap. Naarmate toepassing van de rekenregel leidt tot een verder in het verleden liggende datum van aanvang van het deelnemerschap, zal een groter deel van het opgebouwde pensioen in het kader van verevening in aanmerking worden genomen. Zowel het extra in aanmerking te nemen gedeelte van de backservice als het extra in aanmerking te nemen gedeelte van het achterbalkon zullen toenemen naarmate de te hanteren datum van aanvang van het deelnemerschap verder in het verleden ligt. Ook in dit verband rijst de vraag of de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde bij het uitvoeringsorgaan ontbrekende informatie waarover zij beschikken aan het uitvoeringsorgaan moeten verstrekken, wanneer dat de eigen positie nadelig beïnvloedt.

3.2.3 Het middelloon-systeem

Voor het berekenen van het te verevenen pensioen ontleend aan een pensioenregeling volgens een middelloon-systeem zijn de rekenregels van art. 5, art. 6, art. 7, lid 1 en art. 8 van belang.

Artikel 5

De rekenregel van art. 5 komt in beeld wanneer het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 bekend is, maar er een vóórhuwelijks pensioen is dat niet kan worden vastgesteld omdat één of meerdere van de in 2.2.3 aangeduide gegevens ontbreken. In dat geval wordt het te verevenen pensioen benaderd door het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 te vermenigvuldigen met een breuk waarvan:

- de *teller* gelijk is aan het aantal jaren gelegen tussen de datum van het huwelijk en de datum van scheiding (eventueel vermeerderd met op grond van art. 4, lid 1 van de WVPS extra in aanmerking te nemen jaren);
en
- de *noemer* gelijk is aan het aantal jaren van deelneming tot 1 mei 1995.

Het effect van de rekenregel is enerzijds dat het (onbekende) vóórhuwelijks pensioen mede in aanmerking wordt genomen voor het berekenen van het te verevenen pensioen. Dit heeft een verhogend effect op het te verevenen pensioen. Anderzijds heeft het feit dat de som van het vóórhuwelijks pensioen en het pensioen opgebouwd tussen de datum van het huwelijk en de datum van scheiding wordt vermenigvuldigd met een breuk die altijd kleiner dan 1 is, een verlagend effect. Het uiteindelijke effect hangt af van de vraag hoe het vóórhuwelijks pensioen en het tussen de datum van het aangaan van het huwelijk en

de scheiding opgebouwde pensioen zich tot elkaar verhouden. Ook in dit verband doet zich de vraag voor naar de gevolgen van het achterhouden van gegevens waarover de vereveningsplichtige of de vereveningsgerechtigde beschikken, maar waarover het uitvoeringsorgaan niet beschikt wanneer dat voordelig is (zie 3.2.2). Overigens zou slechts gechicaneerd kunnen worden door de datum van aanvang van de deelneming achter te houden. In dat geval is art. 8 van de rekenregels van toepassing.

Artikel 6

Aan toepassing van de rekenregel opgenomen in art. 6 voor het berekenen van het te verevenen pensioen ontleend aan een pensioenregeling volgens het middelloon-systeem kan niet worden toegekomen. In de situatie waarin het totale vóórhuwelijkse pensioen mede bij de verevening wordt betrokken, kan het tijds-evenredige pensioen per 1 mei 1995 in alle gevallen worden vastgesteld op basis van art. 3 van de WVPS. Onder die omstandigheden brengt art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 mee dat art. 6 van deze rekenregels buiten toepassing blijft.

Artikel 7, lid 1

De rekenregel van art. 7, lid 1 dient te worden toegepast in de situatie waarin de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde zijn overeengekomen dat het over een gedeelte van de vóórhuwelijkse jaren van het deelnemerschap opgebouwde pensioen bij de verevening wordt betrokken door de vóórhuwelijkse jaren van deelneming gedeeltelijk als huwelijksjaren aan te merken. In de situatie waarin dit niet in aanmerking te nemen vóórhuwelijkse gedeelte van het pensioen bekend is, geldt het hiervoor ten aanzien van art. 3 gestelde op overeenkomstige wijze. Van toepassing van de rekenregel van art. 7, lid 1 kan op grond van het bepaalde in art. 2 geen sprake zijn. Wanneer het hiervoor aangeduide gedeelte van het vóórhuwelijkse pensioen niet bekend is, biedt niet art. 7, lid 1, maar art. 5 soelaas. De conclusie is dat art. 7, lid 1 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 bij het berekenen van het te verevenen pensioen dat wordt ontleend aan een pensioenregeling volgens het middelloon-systeem in de praktijk geen rol kan spelen.

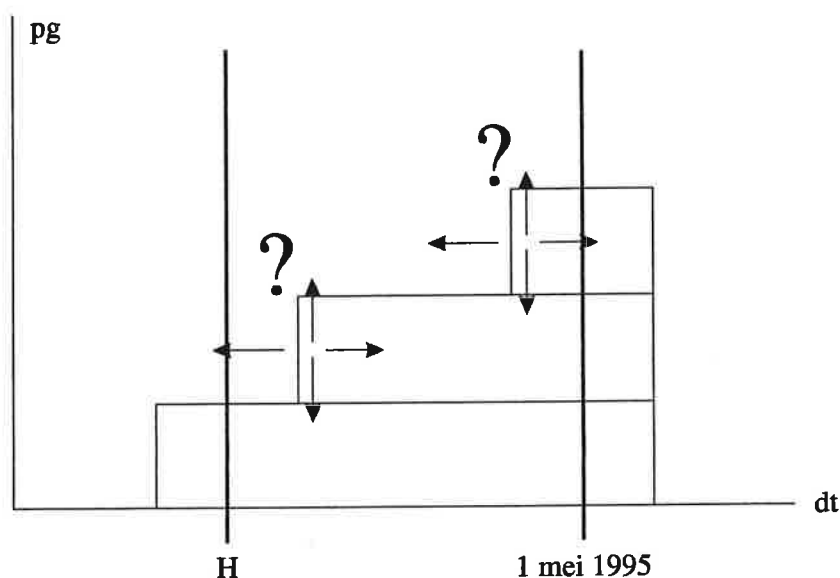
Artikel 8

De regels opgenomen in art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 kunnen in de praktijk slechts toepassing vinden wanneer de pensioenopbouw van de vereveningsplichtige aan de hand van de in 2.2.3 opgesomde gegevens volledig kan worden gereconstrueerd, maar slechts de datum waarop de deelneming aanving onbekend is. Naarmate de toepassing van de re-

kenregel verplicht tot het hanteren van een verder in het verleden liggende datum van aanvang van de deelneming, zal het te verevenen pensioen toenemen. De vereveningsplichtige zal er praktisch gesproken in het algemeen belang bij hebben dat het uitvoeringsorgaan beschikt over de datum van aanvang van de deelneming. Te verwachten valt dat indien dit gegeven al bekend is, dit bij hem (of zijn (vroegere) werkgever) bekend zal zijn. In het algemeen hoeft niet te worden gevreesd dat de toepassing van art. 8 van de Rekenregels tot chicanes van de vereveningsplichtige of de vereveningsgerechtigde zal leiden.

Figuur 11

Datum en hoogte van wijzigingen van de pensioengrondslag niet bekend/middelloodsysteem

3.2.4 Het beschikbare premie-systeem

In verband met de toepassing van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 op pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem komen voor toepassing in aanmerking art. 3, art. 5, art. 6, art. 7, lid 1 en art. 8.

Artikel 3

Op grond van artikel 10 WVPS moet worden aangenomen dat het pensioen dat aan een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem wordt ontleend per 1 mei 1995 bekend is. Het vóór die datum opgebouwde pensioen dient voor de toepassing van art. 3 te worden gesplitst in het vóórhuwelijks pensioen

en het pensioen opgebouwd tussen de datum waarop het huwelijk werd aange-
gaan en de datum van scheiding. Gegeven het feit dat het pensioen per de datum
van scheiding bekend zal zijn, zou de rekenregel in de praktijk slechts een rol
spelen wanneer zowel het vóórhuwelijkse pensioen als het pensioen opgebouwd
tussen de datum van het huwelijk en de datum van scheiding onbekend zou zijn.
Wanneer één van beide gedeelten van het opgebouwde pensioen bekend is, is
immers ook het andere gedeelte bekend. De conclusie is dat in de praktijk geen
situatie denkbaar is waarin art. 3 zal moeten worden toegepast om het te vereve-
nen pensioen uit hoofde van een pensioenregeling volgens het beschikbare pre-
mie-systeem te berekenen. De situatie is vergelijkbaar met de situatie behandeld
in 3.2.3 waar het pensioenregelingen volgens een middelloon-systeem betrof.

Artikel 5

De rekenregel van art. 5 kan bij het berekenen van het te verevenen pensioen
ontleend aan een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem wèl
een rol spelen. De situatie is geheel vergelijkbaar met die van pensioenregelin-
gen volgens het middelloon-systeem. Het enige verschil is dat indien het verze-
kerde kapitaal en/of het tarief voor aanwending van het tot uitkering komende
kapitaal niet gegarandeerd zijn, de hoogte van het kapitaal en/of het tarief op ba-
sis van een redelijke prognose moeten worden vastgesteld of dat de berekening
moet worden uitgesteld tot het moment waarop het kapitaal tot uitkering komt
en daadwerkelijk wordt aangewend.

Artikel 6

Evenals bij pensioenregelingen volgens het middelloon-systeem het geval bleek
te zijn (zie 3.2.3), geldt voor pensioenregelingen volgens het beschikbare pre-
mie-systeem dat art. 6 in de praktijk niet zal worden toegepast. Art. 6 geeft weer
op welke wijze het wettelijk systeem van art. 3 WVPS op pensioenregelingen
volgens het beschikbare premie-systeem dient te worden toegepast. Art. 2 van
de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 schrijft voor dat in dat
geval art. 3 WVPS dient te worden toegepast. Art. 6 van de Rekenregels is voor
pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem overbodig.

Artikel 7, lid 1

Art. 7, lid 1 heeft betrekking op de situatie dat er een vóórhuwelijkse pensioen is,
dat met toepassing van art. 4, lid 1 WVPS op grond van een overeenkomst tus-
sen de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde gedeeltelijk bij de ver-
evening wordt betrokken. Voor de toepassing van art. 7, lid 1 gelden soortgelij-
ke opmerkingen als zijn geplaatst bij de toepassing van art. 3 op pensioenrege-
lingen volgens het beschikbare premie-systeem.

Artikel 8

De toepassing van de rekenregels van art. 8 op pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem heeft vergelijkbare effecten met toepassing van deze rekenregels op pensioenregelingen volgens het middelloon-systeem. Ten aanzien van het hanteren van prognoses of het uitstellen van de berekening tot de pensioendatum gelden overeenkomstige opmerkingen als geplaatst bij de toepassing van art. 5 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 in dit onderdeel. Ook voor pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem zal in het algemeen gelden dat de vereveningsplichtige er belang bij heeft dat de datum van aanvang van het deelnemerschap aan het uitvoeringsorgaan beschikbaar wordt gesteld. Uiteraard ligt het in de praktijk voor de hand dat juist de vereveningsplichtige (of zijn (vroegere) werkgever) over dit gegeven beschikt. Chicanes bij de toepassing van art. 8 van de Rekenregels op pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem zijn daarom niet te verwachten.

3.2.5 Het vaste bedragen-systeem

Voor de verevening van een pensioen ontleend aan een pensioenregeling volgens het vaste bedragen-systeem zijn art. 3, art. 5, art. 6, art. 7, lid 1 en art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 van belang.

In 2.2.5 is uiteengezet over welke gegevens het uitvoeringsorgaan dient te beschikken om het te verevenen pensioen ontleend aan een pensioenregeling volgens het vaste bedragen-systeem te kunnen vaststellen. Eén van die gegevens was het voor elk dienstjaar afzonderlijk toegezegde bedrag aan pensioen. Voor pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem geldt dat voor elk dienstjaar afzonderlijk de grootte van de premie die beschikbaar wordt gesteld bekend moet zijn. Wanneer de grootte van de beschikbaar gestelde premie bekend is, is het over het jaar van toekenning opgebouwde pensioen bekend wanneer zowel het kapitaal als het tarief voor aanwending van het kapitaal zijn gegarandeerd. Wanneer het kapitaal, het tarief of beiden niet zijn gegarandeerd, dient het pensioen op basis van een prognose te worden vastgesteld of dient de berekening te worden uitgesteld tot de pensioendatum. Pensioenregelingen volgens het vaste bedragen-systeem en pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem komen feitelijk overeen in de situatie waarin kapitaal en tarief binnen de pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem zijn gegarandeerd. Voor de wijze van toepassing van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 en de effecten van die Rekenregels kan daarom worden volstaan met een verwijzing naar de beschrijving van de gevolgen van

die regels voor pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem (zie 3.2.4).

3.3 Aanbevelingen

Uit de beschrijving van het systeem van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 in 3.1 en de toepassing van deze Rekenregels op pensioenregelingen volgens de diverse pensioensystemen in 3.2 blijkt dat de Rekenregels op eenvoudige wijze zouden kunnen worden verbeterd. Daartoe worden twee wijzigingen voorgesteld.

De *eerste* wijziging betreft de rekenregels van art. 3 en art. 6. In 3.2 bleek dat in de situaties waarin deze rekenregels zouden *kunnen* worden toegepast, het bepaalde in art. 2 van de Rekenregels toepassing belet. De oorzaak daarvan was dat de rekenregels van art. 3 en art. 6 in situaties waarin ze toepassing zouden kunnen vinden, slechts nader beschrijven wat art. 3 van de WVPS voorschrijft. De rekenregels van art. 3 en art. 6 zouden daarom kunnen worden geschrapt.

De *tweede* wijziging betreft art. 5 van de Rekenregels. In 3.2 bleek dat deze rekenregel tot chicanes in de gegevensverstrekking aan het uitvoeringsorgaan zou kunnen leiden. Chicanes zouden kunnen voorkomen door voor te schrijven dat als bodem voor het te verevenen pensioen een 70%-eindlooppensioen met gebruikelijke franchise op basis van het per de datum van scheiding geldende salaris van de vereveningsplichtige in acht dient te worden genomen. Het zou niet redelijk zijn het te verevenen pensioen zonder meer te stellen op het tijdsevenredige pensioen per 1 mei 1995 omdat vereveningsplichtigen die niet chicaneren daardoor onevenredig zouden worden benadeeld.

4. De rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981

Nog meer dan bij verevening volgens het wettelijk standaardsysteem van art. 3 WVPS het geval zal zijn, bestaat de mogelijkheid dat gegevens benodigd voor het uitvoeren van pensioenverevening volgens art. 12, lid 2 WVPS zullen ontbreken. In verband daarmee zijn op grond van art. 10 WVPS óók rekenregels vastgesteld in verband met het berekenen van het te verevenen pensioen ingeval van scheiding vóór 27 november 1981⁶⁸. In 4.1 wordt op het systeem van deze rekenregels ingegaan. Vervolgens wordt in 4.2 nagegaan op welke wijze de regels voor elk van de pensioensystemen moeten worden toegepast.

4.1 Het systeem van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981

In dit onderdeel wordt de inhoud van de Rekenregels opgenomen in de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 uiteengezet.

Artikel 2

Uit art. 2 blijkt het subsidiaire karakter van de Rekenregels. Art. 2 schrijft voor dat het uitvoeringsorgaan na ontvangst van het mededelingsformulier binnen de wettelijke periode die liep van 1 mei 1995 tot 1 mei 1997 (art. 12, lid 3 WVPS) het te verevenen pensioen diende vast te stellen op basis van het wettelijk standaardsysteem van art. 3 WVPS. Daarbij diende het uitvoeringsorgaan de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 toe te passen wanneer het uitvoeringsorgaan niet beschikte over de gegevens die noodzakelijk waren om het te verevenen pensioen vast te stellen. Art. 2 berust op een soortgelijk systeem als art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995.

Artikel 3

Aan art. 3 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 ligt een soortgelijk systeem ten grondslag als aan art. 4 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995. De uitwerking van de systematiek is uiteraard toegespitst op scheidingen vóór 27 november 1981.

Wanneer het uitvoeringsorgaan niet beschikt over de gegevens die nodig zijn om het gedurende de periode tussen het aangaan van het huwelijk en de datum van scheiding opgebouwde ouderdomspensioen vast te stellen, wordt als uitgangspunt genomen het bedrag aan pensioen dat geldt op de datum van ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan. Hierbij dient te wor-

den bedacht dat tussen de datum van scheiding (op grond van art. 12, lid 2 WVPS gelegen vóór 27 november 1981) en deze datum een lange periode is gelegen. Gedurende deze periode kan het uiteindelijk te verevenen pensioen ten opzichte van het pensioen op de datum van scheiding ten gevolge van loonronden (indien de deelneming na de scheiding heeft voortgeduurd) en/of indexatie (indien het een ingegaan pensioen betreft en/of indien het pensioen, eventueel pas vanaf 1 januari 1992, als slapersrecht is verhoogd) significant zijn toegenomen.

Het te verevenen pensioen berekend volgens art. 3 van de rekenregels is gelijk aan het pensioen op de datum van ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan, vermenigvuldigd met een breuk waarvan:

- de *teller* gelijk is aan het aantal jaren gelegen tussen enerzijds de datum waarop het huwelijk aanving of de datum waarop de deelneming aanving (indien de deelneming na het huwelijk aanving) en anderzijds de datum van scheiding of de datum van beëindiging van de deelneming (indien de deelneming eindigde vóór de scheiding);
en
- de *noemer* gelijk is aan het aantal jaren gelegen tussen de aanvang van de deelneming en de datum van ontvangst van de mededeling door de pensioenuitvoerder of de datum waarop de deelneming eindigde (indien de deelneming eindigde vóór de ontvangst van de mededeling).

Artikel 4

De regeling opgenomen in art. 4 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 stemt inhoudelijk geheel overeen met de regeling opgenomen in art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995. Volstaan kan worden met een verwijzing naar de analyse van art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 in 3.1.

4.2 Toepassing van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981

In dit onderdeel wordt nagegaan welke consequenties toepassing van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 voor elk van de pensioensystemen afzonderlijk heeft.

4.2.1 Het eindloon-systeem (dienstjaren)

In 2.2.1 is aangegeven over welke gegevens het uitvoeringsorgaan dient te beschikken om het te verevenen pensioen op basis van art. 3 van de WVPS te kunnen vaststellen. Wanneer één of meerdere van deze gegevens ontbreken, dient art. 3 van de Rekenregels bij scheiding vóór 1 mei 1995 te worden toegepast.

Bij toepassing van art. 3 is het pensioen als geldend op de datum van ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan het uitgangspunt. In de toelichting op de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 wordt (terecht) opgemerkt dat de vereveningsgerechtigde als gevolg van dit uitgangspunt meedeelt in de groei van het pensioen na de datum van scheiding⁶⁹. Dat betekent dat de vereveningsgerechtigde niet alleen meedeelt in verhogingen van het pensioen tussen de datum van scheiding en de datum van ontvangst van het mededelingsformulier op grond van algemene loonronden, maar tevens in carrièrestijgingen gedurende deze periode. Uiteraard kunnen deze stijgingen in verhouding tot wat het pensioen per de datum van scheiding daadwerkelijk is geweest significant zijn⁷⁰.

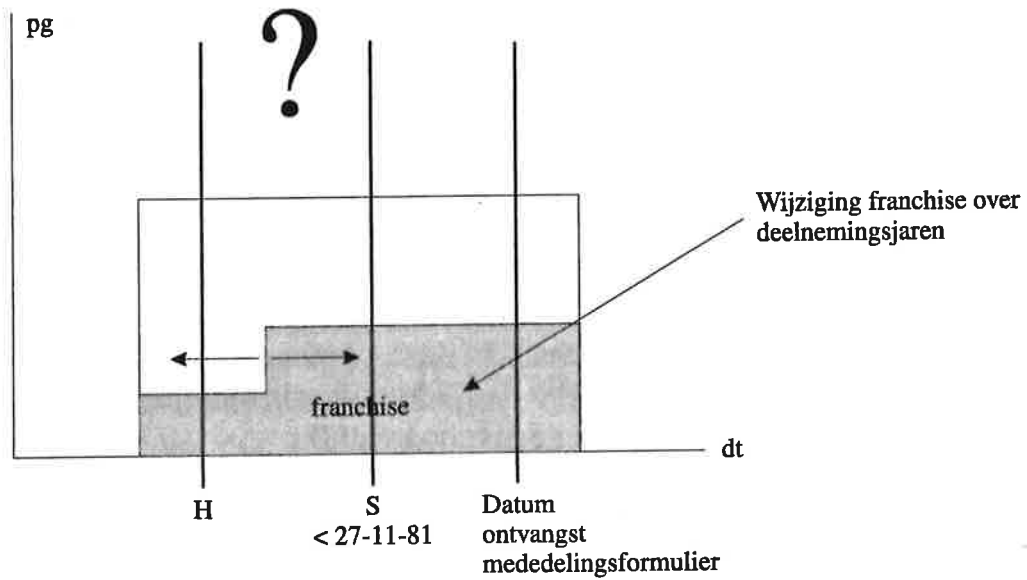
In de toelichting wordt opgemerkt dat het pensioen per de datum van scheiding nu eenmaal niet meer kan worden berekend, wanneer ook maar één van de in 2.2.1 opgesomde gegevens ontbreekt. In deze onmogelijkheid vindt art. 3 van de Rekenregels zijn rechtvaardiging⁷¹. Art. 3 kan worden toegepast wanneer het uitvoeringsorgaan over de volgende gegevens beschikt:

- datum huwelijk
- datum scheiding
- datum aanvang deelneming
- datum van beëindiging van het deelnemerschap
- het pensioen op de datum van ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan.

In de situatie waarin het aantal dienstjaren na de datum van scheiding het aantal dienstjaren tussen de datum van het huwelijk en de datum van scheiding overtreft en/of in de situatie waarin het pensioen op het moment van ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan het pensioen dat feitelijk gold per de datum van scheiding (verre) overtreft, werkt art. 3 sterk in het nadeel van de vereveningsplichtige. Het risico voor het ontbreken van gegevens is hiermee eenzijdig bij de vereveningsplichtige gelegd⁷².

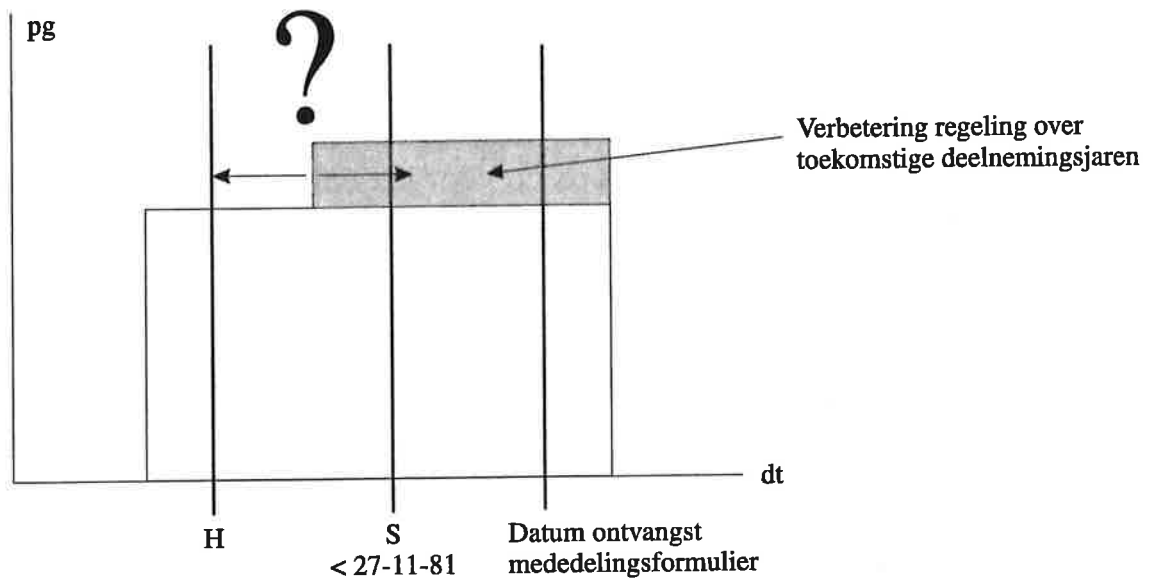
Figuur 12

Franchise-wijziging over toekomstige deelnemingsjaren/eindloon-systeem (dienstjaren)

Figuur 13

Regelingswijziging over toekomstige deelnemingsjaren/eindloon-systeem (dienstjaren)

In dit verband rijst de vraag of het niet mogelijk was geweest een gematigder regeling te treffen. Daarbij zou kunnen worden gedacht aan een soortgelijke benadering als voorgesteld in 3.3. Een dergelijke benadering is echter niet mogelijk omdat een 'standaard' eindlooppensioen eveneens slechts kan worden vastgesteld, wanneer het salaris van de vereveningsplichtige op de datum van scheiding bekend is. Wanneer dat gegeven bekend zou zijn, kan art. 3 van de WVPS worden toegepast zodat toepassing van art. 3 achterwege blijft op grond van het bepaalde in art. 2 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981.

Artikel 4

Bij de toepassing van art. 3 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 is één van de benodigde gegevens de datum van aanvang van het deelnemerschap aan de pensioenregeling. Juist dit gegeven zou nog wel eens kunnen ontbreken. In dat geval wordt de datum van aanvang van het deelnemerschap vastgesteld volgens het bepaalde in art. 4 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981. Omdat de regeling van art. 4 analoog is aan de regeling van art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 kan worden volstaan met een verwijzing naar 3.2.

4.2.2 Het eindloon-systeem (levensjaren)

Pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) onderscheiden zich voor de toepassing van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 van pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) doordat backservice aanspraken niet uitsluitend over daadwerkelijk bij de werkgever doorgebrachte dienstjaren worden toegekend, maar tevens over de jaren gelegen tussen het bereiken van de 25-jarige leeftijd door de deelnemer en de datum van indiensttreding bij de werkgever (het achterbalkon). Een analyse van de effecten van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 kan zich daarom in aanvulling op 4.2.1 beperken tot dit achterbalkon.

Artikel 3

Voor de toepassing van art. 3 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 dient bij pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) niet uitsluitend de backservice, maar tevens het achterbalkon bij de verevening te worden betrokken. Art. 3 brengt mee dat het achterbalkon niet uitsluitend voor zover dit is opgebouwd over de jaren gelegen tussen het huwelijk en de scheiding, maar tevens voor zover dit is opgebouwd over de jaren tussen de scheiding en de ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan bij de verevening wordt betrokken. Dit effect wordt gematigd door

toepassing van de breuk. Voor pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) gelden wat de effecten van art. 3 van de Rekenregels betreft overeenkomstige kanttekeningen als bij dit artikel gemaakt onder 4.2.1. Het daar gesignaleerde effect wordt bij pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (levensjaren) versterkt doordat naast de backservice ook het achterbalkon op de hiervoor weergegeven wijze bij de verevening wordt betrokken.

4.2.3 Het middelloon-systeem

Pensioenregelingen volgens het middelloon-systeem onderscheiden zich van pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren en levensjaren) doordat geen backservice aanspraken en geen achterbalkon wordt toegekend. Deze constatering is van belang voor het beoordelen van de effecten van art. 3 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981.

Artikel 3

Het effect van deze rekenregel op pensioenregelingen volgens het middelloon-systeem is dat aanspraken opgebouwd tussen de datum van scheiding en de datum van ontvangst van het mededelingsformulier door het uitvoeringsorgaan bij de verevening worden betrokken waarbij de breuk ook weer als matigingsfactor fungeert. Omdat de pensioenopbouw over dienstjaren vanaf de datum van scheiding geen backservice aanspraken en eveneens geen achterbalkon omvat, zijn de effecten van de rekenregel van art. 3 aanmerkelijk minder ingrijpend dan bij pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren en levensjaren).

Artikel 4

Voor de effecten van de in art. 4 opgenomen rekenregel kan worden verwezen naar de behandeling van art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 in 3.2.3.

4.2.4 Het beschikbare premie-systeem

Voor de toepassing van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 kan een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem worden vergeleken met een pensioenregeling volgens het middelloon-systeem. In beide typen pensioenregelingen wordt immers van jaar tot jaar een pensioenaanspraak toegekend zonder dat van de toekenning van backservice aanspraken (of een achterbalkon) sprake is. De effecten van de in art. 3 en art. 4 opgenomen Rekenregels zijn vergelijkbaar met de effecten van deze regels op pensioenregelingen volgens het middelloon-systeem.

4.2.5 *Het vaste bedragen-systeem*

In 3.2.5 is uiteen gezet dat pensioenregelingen volgens het vaste bedragen-systeem in verband met pensioenverevening kunnen worden vergeleken met pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem. Voor de toepassing en de effecten van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 kan worden verwezen naar 3.2.4.

4.3 Aanbevelingen

In plaats van de 'harde' regeling van art. 3 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 zou kunnen worden voorzien in een regeling die inhoudt dat het te verevenen pensioen gelijk is aan het pensioen opgebouwd volgens een pensioensysteem dat de toepasselijke pensioenregeling zoveel mogelijk benadert. Indien over het pensioensysteem dat aan de pensioenregeling waaraan het te verevenen pensioen wordt ontleend geen of onvoldoende gegevens bekend zijn, zou kunnen worden voorgeschreven dat moet worden uitgegaan van een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) met pensioenpercentage 1,75. Voorgeschreven zou kunnen worden dat de pensioengrondslag op de datum van scheiding (indien deze niet bekend is) wordt gesteld op de als eerste bekende pensioengrondslag na de datum van scheiding⁷³. Indien geen pensioengrondslag na de datum van de scheiding bekend is, zou de pensioengrondslag per de datum van scheiding kunnen worden vastgesteld door lineaire interpolatie tussen het bedrag van het pensioen als geldend op de datum van ontvangst van het mededelingsformulier enerzijds, en het bedrag geldend op de datum van aanvang van het deelnemerschap aan de pensioenregeling waaraan het te verevenen pensioen wordt ontleend of (indien ook dit gegeven ontbreekt) de datum waarop de vereveningsplichtige de 25-jarige leeftijd bereikte anderzijds.

5. De rekenregels voor waardeoverdracht

Art. 32a PSW staat uitvoeringsorganen onder in dat artikel concreet geformuleerde voorwaarden toe aan waardeoverdracht mee te werken⁷⁴. Art. 32b PSW schrijft voor dat uitvoeringsorganen onder concreet geformuleerde voorwaarden verplicht zijn tot waardeoverdracht⁷⁵. De invoering van de WVPS maakte het noodzakelijk wettelijk te regelen onder welke voorwaarden het deel van een pensioen waarop ingevolge art. 2, lid 2 WVPS een recht op uitbetaling rust bij waardeoverdracht kan worden betrokken (eerst pensioenverevening, dan waardeoverdracht). Ook moest worden geregeld op welke wijze het recht op uitbetaling ten opzichte van het nieuwe uitvoeringsorgaan moet worden berekend nadat pensioen opgebouwd bij een vorige werkgever bij waardeoverdracht wordt betrokken (eerst waardeoverdracht, dan pensioenverevening).

Art. 7, lid 4 WVPS attribueert de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met de bevoegdheid hiervoor regels te stellen. Anders dan bij de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 en de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 het geval is, is de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid niet verplicht Rekenregels voor waardeoverdracht vast te stellen, maar ontleent hij aan art. 7, lid 4 WVPS de bevoegdheid daartoe. De Rekenregels voor waardeoverdracht zijn van toepassing in verband met waardeoverdracht op grond van de PSW, de Algemene burgerlijke pensioenwet of andere wetten waarin overheidspensioenen zijn geregeld (art. 7, lid 4 WVPS; vgl. art. 1, lid 4 WVPS).

5.1 Systeem van de Rekenregels voor waardeoverdracht

Hierna worden enkele algemene kenmerken van de Rekenregels voor waardeoverdracht behandeld⁷⁶. Vervolgens wordt het systeem van deze rekenregels artikelsgewijs uiteengezet.

Relevante deelnemingsjaren

De Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 en de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 kunnen uitsluitend worden toegepast voor het berekenen van het te verevenen pensioen dat betrekking heeft op deelnemingsjaren gelegen vóór 1 mei 1995 (art. 10 WVPS). Deze beperking laat zich verklaren vanuit de wetsgeschiedenis⁷⁷. De wetgever heeft zich uitdrukkelijk op het standpunt gesteld dat uitvoeringsorganen vanaf 1 mei 1995 alle gegevens in hun

administratie zouden moeten opnemen en bewaren om in staat te zijn het wettelijk (standaard)systeem voor pensioenverevening uit te voeren. Omdat de wetgever aannam dat alle voor het uitvoeren van het wettelijk (standaard)systeem voor pensioenverevening noodzakelijke gegevens vanaf 1 mei 1995 bij de uitvoeringsorganen beschikbaar zouden zijn, konden rekenregels voor het berekenen van te verevenen pensioen over deelnemingsjaren vanaf 1 mei 1995 achterwege blijven. De Rekenregels voor waardeoverdracht zijn van toepassing op waardeoverdrachten die op of na 1 mei 1995 zijn of zullen worden uitgevoerd. Deze rekenregels dienen daarom uit hun aard zowel te gelden voor pensioen opgebouwd gedurende deelnemingsjaren vóór als vanaf 1 mei 1995⁷⁸.

Geen toepassing bij conversie

Voor een goed begrip van de Rekenregels voor waardeoverdracht moet worden benadrukt dat deze slechts van toepassing zijn wanneer een pensioen wordt verevend volgens het wettelijk standaardsysteem van art. 3 WVPS of volgens een overeengekomen afwijkende berekening volgens art. 4 WVPS. In die situaties ontstaat een recht op uitbetaling volgens art. 2, lid 2 WVPS. Een kenmerk van het recht op uitbetaling is dat het bestaat zolang de vereveningsplichtige en de vereveningsgerechtigde beiden in leven zijn. Zodra de vereveningsplichtige overlijdt, vervalt het recht op pensioen en daarmee het (accessoire) recht op uitbetaling. Zodra de vereveningsgerechtigde overlijdt, vervalt het recht op uitbetaling en heeft de vereveningsplichtige weer recht op het volledige pensioen⁷⁹. Het hiervoor beschreven accessoire karakter van het recht op uitbetaling mocht in de visie van wetgever enerzijds waardeoverdracht niet belemmeren, maar anderzijds mocht waardeoverdracht het recht op uitbetaling niet verloren doen gaan⁸⁰.

Waardeoverdracht vóór en na scheiding

De Rekenregels voor waardeoverdracht regelen op welke wijze het te verevenen pensioen moet worden vastgesteld, indien sprake is van scheiding na waardeoverdracht of andersom. De achtergrond is in de *eerste* plaats dat een gevestigd recht op uitbetaling na waardeoverdracht niet ongewijzigd op het verkrijgende uitvoeringsorgaan kan overgaan. De achtergrond is in de *tweede* plaats dat indien een pensioen in verband met scheiding dient te worden verevend en dit pensioen gedeeltelijk is ontstaan doordat waardeoverdracht is gerealiseerd, duidelijk dient te zijn op welke wijze het te verevenen gedeelte van het pensioen na waardeoverdracht moet worden vastgesteld. Ten gevolge van waardeoverdracht kunnen het aantal (fictieve) deelnemingsjaren tussen huwelijk en scheiding en/of het tijdens die periode 'opgebouwde' pensioen wijzigen. Deze wijzigingen

kunnen gelijktijdig door één of meerdere van de volgende feitelijke omstandigheden worden veroorzaakt:

- de pensioenregeling die geldt na waardeoverdracht wijkt af van de pensioenregeling die gold vóór waardeoverdracht;
- wijziging van de pensioengrondslag (de aanvangspensioengrondslag bij het verkrijgende uitvoeringsorgaan wijkt af van de laatstgeldende pensioengrondslag bij het overdragende uitvoeringsorgaan, omdat de pensioenregeling afwijkt en/of het salaris wijziging onderging).

Geen subsidiariteit

Aandacht verdient dat de Rekenregels voor waardeoverdracht, anders dan de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 en de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981, niet uitsluitend van toepassing zijn indien de gegevens die nodig zijn voor het uitvoeren van het wettelijk (standaard)systeem voor pensioenverevening ontbreken⁸¹. Het ontbreken van deze subsidiariteit hangt samen met het gehanteerde uitgangspunt dat in geval van waardeoverdracht na scheiding of andersom een berekening van het tussen het aangaan van het huwelijk en de scheiding opgebouwde pensioen om de hiervoor opgesomde redenen in het algemeen anders zal uitvallen.

Artikel 1

In art. 1 zijn definities opgenomen die in overeenstemming zijn met de PSW en de WVPS. Aandacht verdient dat het onder g en h gedefinieerde pensioen voor gewezen deelnemers niet altijd een tijdsevenredig pensioen als bedoeld in art. 8, lid 2 PSW/art. 9, lid 2 Regelen hoeft te zijn. Wanneer sprake was van beëindiging van de deelneming vóór 1 augustus 1987, hoefde slechts het premievrije pensioen te worden toegekend. Opmerking verdient dat de rechtstreeks (zonder tussenkomst van een pensioenfonds) bij een verzekeraar ondergebrachte pensioenregelingen waarschijnlijk abusievelijk ontbreken, omdat een verwijzing naar art. 9, lid 2 van de Regelen ontbreekt. Overeenkomstig art. 3, lid 1, aanhef, en onder b WVPS gelezen in verband met art. 8, lid 8 PSW respectievelijk art. 8, lid 7 van de Regelen (de Wet Nypels/Groenman) is bepaald dat verhogingen van het pensioen als geldend op het tijdstip van scheiding toegekend na de scheiding tevens in aanmerking moeten worden genomen. Volgens gangbare interpretatie van de Wet Nypels/Groenman dienden dergelijke verhogingen uit hoofde van die wet pas vanaf 1 januari 1992 te worden toegekend (óók indien de toeslagregeling voordien al bestond)⁸².

Artikel 2

De rekenregel van art. 2 is van toepassing in de situatie dat het pensioen dient te

worden verevend ten gevolge van een scheiding nadat sprake was van waardeoverdracht. Art. 2, lid 1 betreft pensioenverevening op grond van art. 2, lid 1 WVPS. Art. 2, lid 2 heeft betrekking op pensioenverevening uit hoofde van art. 12, leden 2 en 3 WVPS (de zogenaamde 'oude gevallen').

Uitgangspunt voor de toepassing van de in art. 2, lid 1 opgenomen rekenregel is het pensioen op het tijdstip van scheiding. Dit is in het systeem van de WVPS een bekend gegeven, omdat de WVPS is gebaseerd op het uitgangspunt dat uitvoeringsorganen vanaf 1 mei 1995 zullen beschikken over alle voor het uitvoeren van de WVPS noodzakelijke gegevens. Het te verevenen pensioen wordt vervolgens berekend door het pensioen op de datum van scheiding te vermenigvuldigen met een breuk waarvan:

- de teller gelijk is aan het aantal huwelijksjaren;
- de noemer gelijk is aan het aantal deelnemingsjaren.

Het gaat er natuurlijk om wat onder het aantal '*deelnemingsjaren*' dient te worden verstaan. Daarvoor is de in art. 1, onder e opgenomen definitie van belang. Het aantal deelnemingsjaren is gelijk aan de som van:

- het aantal jaren waarin daadwerkelijk is deelgenomen aan de pensioenregeling die wordt uitgevoerd door het overnemende uitvoeringsorgaan; vermeerderd met
- de door dit uitvoeringsorgaan in aanmerking genomen fictieve deelnemingsjaren (en dus niet het werkelijke aantal deelnemingsjaren doorgebracht bij het overdragende uitvoeringsorgaan).

Wanneer het waardeoverdrachten uitgevoerd vóór 1 mei 1995 betreft, zal het aantal fictieve jaren bij het overnemende uitvoeringsorgaan niet altijd meer bekend zijn. Ook bij het overdragende uitvoeringsorgaan zal dit gegeven niet meer kunnen worden opgevraagd, zeker niet wanneer de waardeoverdracht méér dan 10 jaar voor de datum van scheiding werd uitgevoerd (art. 2:10, lid 3 BW). De geschetste rekenregel sluit aan bij de praktijk van waardeoverdracht, maar is daarnaast mede vanuit het oogpunt dat de algemene wettelijke bewaarplicht is beperkt tot 10 jaar (art. 2:10, lid 3 BW) zonder meer praktisch.

De in art. 2, lid 2 opgenomen rekenregel kent op één punt een ander systeem. Als uitgangspunt geldt het pensioen op de datum van ontvangst van het meldingsformulier in plaats van het pensioen geldend op de datum van scheiding.

Artikel 3

Art. 3 bevat rekenregels die van toepassing zijn in geval van waardeoverdracht van een pensioen waarop bij het overdragende uitvoeringsorgaan een recht op uitbetaling rust. Het systeem van de rekenregel is geënt op het uitgangspunt van

art. 32a PSW dat waardeoverdracht mogelijk maakt onder andere wanneer het door het verkrijgende uitvoeringsorgaan toegekende pensioen 'actuarieel gelijkwaardig' is aan het pensioen dat bij het overdragende uitvoeringsorgaan was opgebouwd.

Het overdragende uitvoeringsorgaan stelt de overdrachtswaarde van het met het recht op uitbetaling corresponderende gedeelte van het pensioen vast. Het recht op uitbetaling ten laste van het bij het overnemende uitvoeringsorgaan verkregen pensioen wordt gevestigd op het gedeelte van het pensioen dat bij het overnemende uitvoeringsorgaan op basis van de aldus 'gesepareerde' overdrachtswaarde wordt verkregen. Het recht op uitbetaling bij het overdragende uitvoeringsorgaan dient actuarieel gelijkwaardig te zijn aan het recht op uitbetaling gevestigd bij het verkrijgende uitvoeringsorgaan. Omdat de pensioenregeling bij het overnemende uitvoeringsorgaan kan afwijken van de pensioenregeling geldend bij het overdragende uitvoeringsorgaan, kan het recht op uitbetaling in nominale zin afwijken.

De vereveningsgerechtigde kan de waardeoverdracht niet tegenhouden, óók niet voor het gedeelte van het pensioen waarop het recht op uitbetaling is gevestigd. Op deze wijze is voorkomen dat een vereveningsgerechtigde kan weigeren aan waardeoverdracht mee te werken en op die wijze (extra) pensioenbreuk voor de vereveningsplichtige in de hand kan werken doordat het aannemende uitvoeringsorgaan minder fictieve deelnemingsjaren toekent dan bij het overdragende uitvoeringsorgaan in aanmerking werden genomen en als gevolg daarvan slechts backservice-aanspraken over dit lagere aantal fictieve dienstjaren⁸³. De positie van de vereveningsgerechtigde is wél beschermd in die zin dat het overnemende uitvoeringsorgaan de vereveningsgerechtigde dient te informeren over de hoogte van het recht op uitbetaling en de datum van ingang van dit recht (dit laatste omdat de pensioendatum in de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan kan afwijken van die geldend in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan).

Artikel 4

In dit 'restartikel' zijn informatieplichten van het overdragende uitvoeringsorgaan ten opzichte van het overnemende uitvoeringsorgaan opgenomen. De essentie van art. 4, lid 1 is dat het overdragende uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van deelneming in de regeling voor ouderdomspensioen bij het overdragende uitvoeringsorgaan aan het overnemende uitvoeringsorgaan dient mede te delen. In de situatie waarin het moment van beëindiging van de deelneming aan de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan niet direkt wordt gevolgd door opneming in de pensioenregeling van het verkrijgende uitvoeringsorgaan, dient tevens de datum van beëindiging van de deelneming in de

pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan door dat laatste orgaan aan het overnemende uitvoeringsorgaan te worden medegedeeld. Van belang is verder dat het overnemende uitvoeringsorgaan deze gegevens zolang als nodig voor het uitvoeren van de WVPS in zijn administratie dient vast te leggen.

Artikel 4, lid 2 heeft betrekking op de situatie dat de waardeoverdracht werd uitgevoerd vóór 1 mei 1995 en de datum van aanvang van het deelnemerschap in de regeling van het overdragende uitvoeringsorgaan niet bekend is bij het overnemende uitvoeringsorgaan. In die situatie dient het overnemende uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van de deelneming in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan vast te stellen op basis van art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995.

Artikel 5

De Rekenregels voor waardeoverdracht zijn gelijktijdig met de WVPS met ingang van 1 mei 1995 in werking getreden.

5.2 Toepassing van de Rekenregels voor waardeoverdracht

Dit onderdeel bevat een analyse van het effect van toepassing van de Rekenregels voor waardeoverdracht voor pensioenregelingen volgens de verschillende pensioensystemen. Voor elk van de pensioensystemen afzonderlijk wordt ingegaan op de situatie van scheiding na waardeoverdracht respectievelijk de situatie van waardeoverdracht na scheiding. In die laatste situatie is een recht op uitbetaling bij de waardeoverdracht betrokken.

5.2.1 Het eindloon-systeem (dienstjaren)

In geval van *scheiding na waardeoverdracht* naar een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) is ten gevolge van de waardeoverdracht een aantal fictieve deelnemingsjaren aan de pensioenregeling die wordt uitgevoerd door het overnemende uitvoeringsorgaan toegekend. De fictieve deelnemingsjaren zijn de extra deelnemingsjaren toegerekend aan de periode vóór de datum van aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan die op grond van de waardeoverdracht konden worden toegekend. Typerend voor het eindloon-systeem (dienstjaren) is dat pensioenbreuk in de praktijk meestal (gedeeltelijk) wordt voorkomen doordat de nieuwe werkgever zich contractueel verplicht verhogingen van de pensioengrondslag toegekend na het tijdstip van aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling uitgevoerd door het overnemende uitvoeringsorgaan mede tot verhoging van de

pensioenaanspraak corresponderend met de fictieve dienstjaren te laten leiden. Pensioenbreuk wordt (gedeeltelijk) voorkomen doordat de backservice in geval van een verhoging van de pensioengrondslag niet uitsluitend over de werkelijke deelnemingsjaren wordt berekend, maar tevens over de fictieve dienstjaren⁸⁴.

In geval van scheiding na waardeoverdracht wordt het te verevenen pensioen mede berekend over de fictieve dienstjaren voorzover deze als jaren gelegen tussen huwelijk en scheiding dienen te worden aangemerkt. De fictieve dienstjaren dienen als zodanig te worden aangemerkt voorzover ze teruggerekend vanaf het moment van aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling uitgevoerd door het overnemende uitvoeringsorgaan als jaren tussen de datum van aanvang van het huwelijk en de scheiding gelden.

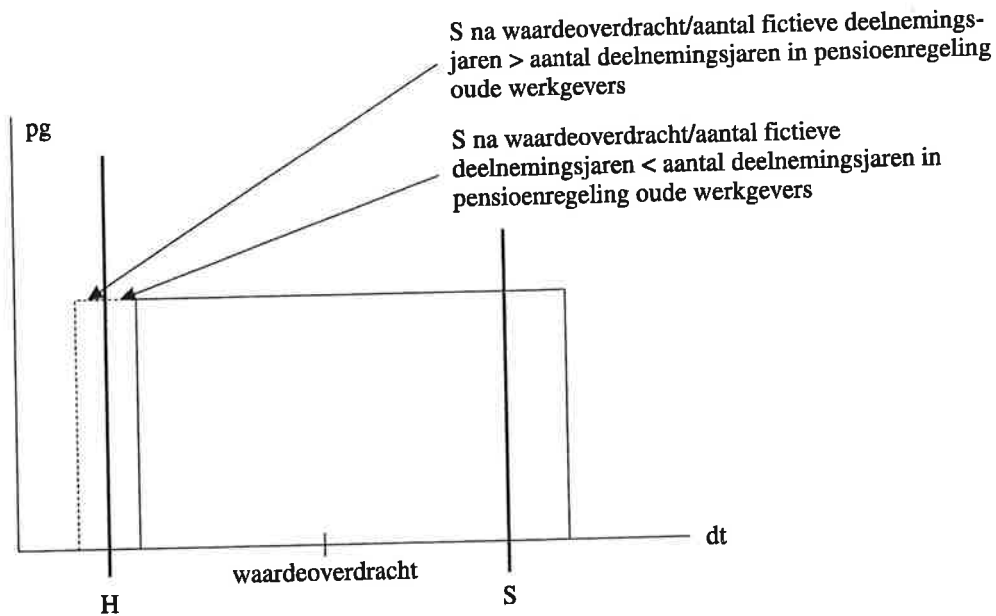
Wanneer het aantal fictieve jaren kleiner is dan het aantal jaren van deelneming in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan, worden voor de berekening van het te verevenen pensioen slechts de fictieve dienstjaren in aanmerking genomen. Overigens betekent dat niet dat de positie van de vereveningsgerechtigde ten gevolge van de waardeoverdracht is verzwakt. Het pensioen toegekend over de fictieve jaren dient immers op grond van art. 32a PSW actuariael gelijkwaardig te zijn aan het pensioen opgebouwd over de deelnemingsjaren bij het overdragende uitvoeringsorgaan. In dat geval is ook het recht op uitbetaling bij het overnemende uitvoeringsorgaan actuariael gelijkwaardig aan het recht op uitbetaling dat ten laste van het overdragende uitvoeringsorgaan zou zijn gevestigd indien op het moment van scheiding (nog) geen waardeoverdracht zou zijn gerealiseerd.

In geval van *waardeoverdracht na scheiding* geldt dat het recht op uitbetaling wordt omgezet in een recht op uitbetaling berekend volgens de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan. Dit recht op uitbetaling dient actuariael gelijkwaardig te zijn aan het recht op uitbetaling dat door het overdragende uitvoeringsorgaan aan de vereveningsgerechtigde was toegekend.

Het recht op uitbetaling zal bij het overnemende uitvoeringsorgaan worden verhoogd op basis van algemene loonronden bij de nieuwe werkgever (zolang de deelneming aan de pensioenregeling van de nieuwe werkgever voortduurt; art. 3, lid 1, aanhef en onder a WVPS) respectievelijk overeenkomstig de verhoging van de ingegane pensioenen bij het overnemende uitvoeringsorgaan, omdat dit recht als slapersrecht dient te worden aangemerkt na beëindiging van de deelneming aan de pensioenregeling van de nieuwe werkgever (art. 3, lid 1, aanhef en onder b WVPS). Wanneer de algemene loonronden en de regeling voor indexering bij het overnemende uitvoeringsorgaan beter zijn dan bij het overdragende uitvoeringsorgaan, is de positie van de vereveningsgerechtigde versterkt (en andersom).

Figuur 14

Pensioenverevening/scheiding na waardeoverdracht/eindloon-systeem (dienstjaren)

5.2.2 Het eindloon-systeem (levensjaren)

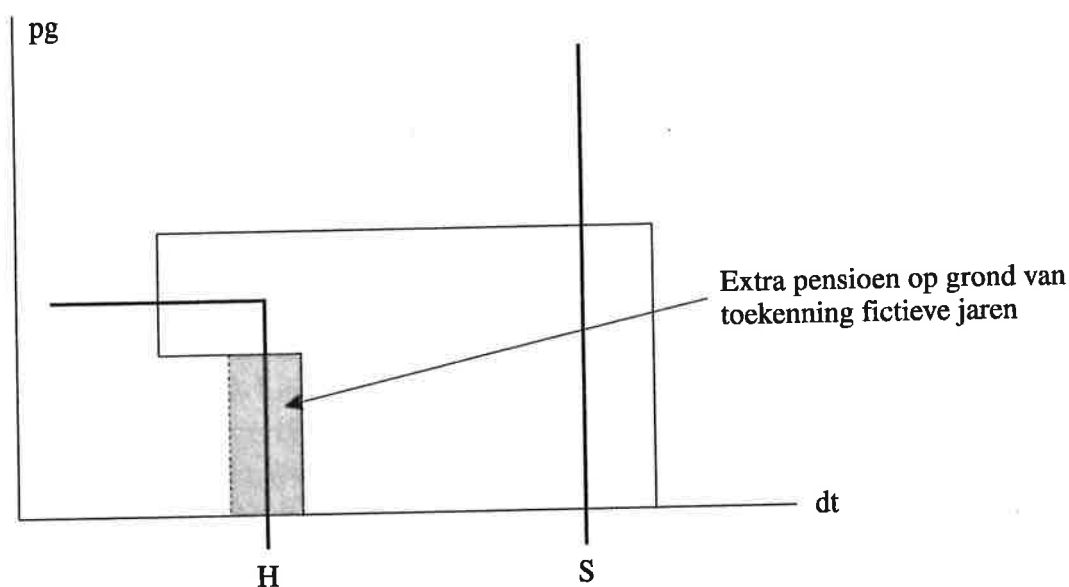
In de situatie van *scheiding na waardeoverdracht* doet zich één opmerkelijk verschil voor met pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren). Dat verschil is dat de berekening van het te verevenen pensioen uitsluitend voorzover het pensioen opgebouwd over de aanvangspensioengrondslag betreft afhankelijk is van het aantal toegekende fictieve deelnemingsjaren. De aanvangspensioengrondslag is de pensioengrondslag als geldend op het moment van opneming in de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan. Voor de vaststelling van het pensioen opgebouwd over verhogingen van de pensioengrondslag na de datum van aanvang van de deelneming in de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan speelt het aantal toegekende fictieve dienstjaren geen rol, omdat de essentie van pensioenregelingen volgens een eindloon-systeem (levensjaren) nu juist is dat als dienstjaren alle dienstjaren vanaf in het algemeen de 25-jarige leeftijd voor de berekening van het pensioen in aanmerking worden genomen.

In de situatie van *waardeoverdracht na scheiding* geldt eveneens als enig verschil met pensioenregelingen volgens een eindloon-systeem (dienstjaren) dat indien de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (levensjaren) is het aantal toegekende

fictieve dienstjaren slechts bepalend is voor het gedeelte van het te verevenen pensioen voorzover dat pensioen is opgebouwd over de pensioengrondslag op het moment van aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan.

Figuur 15

Scheiding na waardeoverdracht/eindloonsysteem (levensjaren)

5.2.3 Het middelloon-systeem

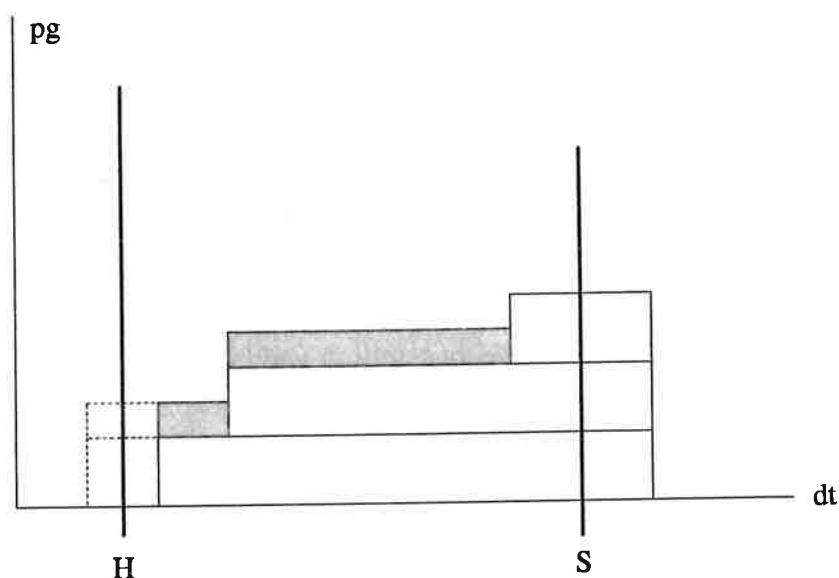
In de situatie van *scheiding na waardeoverdracht* waarbij het overnemende uitvoeringsorgaan een pensioenregeling volgens het middelloon-systeem uitvoert hangt het te verevenen pensioen, voorzover dat wordt gerelateerd aan de fictieve dienstjaren, niet af van verhogingen van de pensioengrondslag na de datum van aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling die door het overnemende uitvoeringsorgaan wordt uitgevoerd. Er wordt immers geen pensioen over verstreken dienstjaren toegekend. In de situatie waarin sprake is van een pensioenregeling volgens een geïndexeerd middelloon-systeem (de opgebouwde pensioenaanspraken worden ook tijdens het deelnemerschap verhoogd, bijvoorbeeld conform de verhoging van de ingegane pensioenen en de slapersrechten) zal het te verevenen pensioen overeenkomstig de verhoging van de backservice moeten worden verhoogd.

Ingeval van *waardeoverdracht na scheiding* doen zich geen bijzonderheden

voor ten opzichte van de overeenkomstige situatie waarbij het een pensioenregeling volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) betreft.

Figuur 16

Scheiding na waardeoverdracht/middellood-systeem

5.2.4 Het beschikbare premie-systeem

In de situatie waarin op basis van waardeoverdracht fictieve deelnemingsjaren zijn toegekend aan een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem doen zich géén afwijkingen voor van de in 3.2.4 beschreven situatie. Inbreng van waarde in een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem leidt uitsluitend tot verhoging van het kapitaal dat is verzekerd ter dekking van het in de toekomst uit te keren pensioen. Van toekenning van backservice-aanspraken gerelateerd aan de fictieve dienstjaren en de indexatie van ten gevolge van waardeoverdracht toegekende pensioenaanspraken is geen sprake. De rekenregels voor waardeoverdracht behoeven daarom geen bijzondere aandacht.

5.2.5 Het vaste bedragen-systeem

Ook voor pensioenregelingen volgens het vaste bedragen-systeem geldt (evenals voor pensioenregelingen volgens het beschikbare premie-systeem) dat de Rekenregels voor waardeoverdracht geen bijzondere aandacht behoeven. Inbreng van waarde in een pensioenregeling volgens het vaste bedragen-systeem

heeft tot gevolg dat een extra vast bedrag aan pensioen wordt toegekend dat actuair gelijkwaardig moet zijn aan het pensioen waarop recht bestond ten opzichte van het overdragende uitvoeringsorgaan. Dit extra pensioen dient te worden verevend op basis van art. 2, lid 1 van de Rekenregels voor waardeoverdracht.

5.3 Aanbevelingen

De rekenregels voor waardeoverdracht zouden op één punt verduidelijking behoeven. Het betreft de definitie van het begrip 'deelnemingsjaren' in art. 1 van de Rekenregels voor waardeoverdracht.

In de slotzin zijn de woorden:

'en die als deelnemingsjaren voor de vaststelling van het pensioen meetellen'

niet geheel duidelijk. Bedoeld moet zijn de fictieve jaren zoals die door het overnemende uitvoeringsorgaan bij de vaststelling van het aan dat uitvoeringsorgaan ontleende pensioen in aanmerking worden genomen. Het kan (en zal in het algemeen) een ander aantal jaren betreffen dan het aantal werkelijke deelnemingsjaren in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan. In verband met het voorafgaande zou de definitie als volgt kunnen luiden:

'Deelnemingsjaren: Het aantal jaren tot het tijdstip van scheiding gedurende welke de tot verevening verplichte echtgenoot deelnemer was in de pensioenregelingen die door het overdragende en het overnemende uitvoeringsorgaan worden uitgevoerd, met dien verstande dat deelnemingsjaren in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan slechts in aanmerking worden genomen voorzover het overnemende uitvoeringsorgaan deze in aanmerking neemt'.

6. Overzicht van aanbevelingen

In de voorafgaande hoofdstukken zijn de verschillende rekenregels behandeld en is op een aantal plaatsen een aanbeveling voor verbetering gedaan. In dit onderdeel worden deze aanbevelingen verkort weergegeven.

6.1 De Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995

Artikel 3 en artikel 6

Deze rekenregels zijn in verband met het subsidiaire karakter van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 overbodig en kunnen worden geschrapt.

Artikel 5

Dit artikel zou moeten worden aangevuld met een voorschrift dat als bodem voor het berekenen van het te verevenen pensioen zou moeten worden uitgegaan van een 70%-eindloompensioen met gebruikelijke franchise op basis van het bij de datum van scheiding geldende salaris van de vereveningsplichtige. Op die wijze zouden chicanes in de gegevensverstrekking aan het uitvoeringsorgaan geen verbetering van de positie van de vereveningsplichtige ten koste van die van de vereveningsgerechtigde tot gevolg hebben.

6.2 De Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981

Artikel 3

Deze rekenregel zou kunnen worden vervangen door een regeling op grond waarvan het te verevenen pensioen nauwkeuriger kan worden benaderd. Het te verevenen pensioen zou kunnen worden benaderd door dit pensioen te berekenen op basis van een pensioenregeling die qua systeem aansluit bij het systeem dat ten grondslag ligt aan de pensioenregeling waaraan het te verevenen pensioen wordt ontleend. Indien dat systeem niet bekend is, zou kunnen worden uitgegaan van een pensioenregeling volgens het '70%' eindloon-systeem (dienstjaren). De pensioengrondslag op de datum van scheiding zou kunnen worden gesteld op de oudste bekende pensioengrondslag geldend na de datum van scheiding of door lineaire interpolatie van die datum naar de datum van scheiding kunnen worden benaderd.

6.3 De Rekenregels voor waardeoverdracht

Artikel 1:

De definitie onder e zou als volgt moeten luiden:

‘Deelnemingsjaren: Het aantal jaren tot het tijdstip van scheiding gedurende welke de tot verevening verplichte echtgenoot deelnemer was in de pensioenregelingen die door het overdragende en het overnemende uitvoeringsorgaan worden uitgevoerd, met dien verstande dat deelnemingsjaren in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan slechts in aanmerking worden genomen voorzover het overnemende uitvoeringsorgaan deze in aanmerking neemt’.

Noten

1. Wet van 28 april 1994, Stb. 1994, 342.
2. Besluit van 9 augustus 1994, Stb. 1994, 615.
3. HR 27 november 1981, NJ 1982, 503. Bij samenloop van 'verrekening' en 'verevening' gaat verrekening voor (Rb. 's-Gravenhage 2 juni 1995, PJ 1995/31 en Pres. Rb. Utrecht 28 september 1995, PJ 1995/54; anders maar waarschijnlijk onjuist Rb. Utrecht 11 december 1996, PJ 1997/18).
4. HR 5 oktober 1990, NJ 1991, 576; bevestigd door HR 31 mei 1996, PJ 1996/57.
5. Voor een summier beschrijving van deze systemen P.M. Tulfer, *Pensioenen, fondsen en verzekeraars*, Kluwer, 1997, blz. 140-147.
6. Voor een korte beschrijving van de inhoud *Pensioenbrief* 1995, nrs. 4 en 48.
7. Stcrt. 1994, 252.
8. Stcrt. 1994, 252.
9. Stcrt. 1995, 83.
10. Over het rechtskarakter van het recht op uitbetaling W.P.M. Thijssen, *Het zelfstandig recht op uitbetaling uit het voorstel van Wet verevening pensioenrechten bij scheiding: een civielrechtelijk gedrocht*, *Ars Aequi* 1991, blz. 998-1003.
11. Zie K. Teich, *Verevening pensioenrechten bij scheiding*, Serie Pensioenwijzers nr. 6, FED, 1995, blz. 48-49.
12. Teich, a.w, blz. 48 gevolgd door Tulfer, a.w, blz. 225.
13. Tulfer, a.w, blz. 312-313.
14. Tulfer, a.w, blz. 386-387.
15. Hand. TK 1987, blz. 3320-3321.
16. HR 12 november 1993, NJ 1994, 229 in verband met art. 9 Regelen en Ktr. Eindhoven 3 april 1997, PJ 1997/71 in verband met art. 8 PSW; vgl. Teich, a.w, blz. 43 die ten onrechte stelt dat het recht op uitbetaling naar evenredigheid dient te worden verminderd indien affinanciering achterwege blijft (het bestaan van een verbintenis hangt niet af van de subjectieve onmogelijkheid van de debiteur om aan zijn verplichting uit hoofde van de verbintenis te voldoen).
17. Tulfer, a.w, blz. 322-324; vgl. blz. 386-387 en toegespitst op pensioenverevening blz. 222-223.
18. Teich, a.w, blz. 43.
19. Vgl. voor rechtstreeks bij een verzekeraar ondergebrachte pensioenregelingen art. 4 Regelen.
20. Teich, a.w, blz. 28 en 43.
21. Teich, a.w, blz. 44-47 en de daar uitputtend geciteerde kamerbehandeling; anders E. Lutjens, *Juridische aspecten van pensioenverevening mede in relatie tot de PSW*, *Pensioen & Praktijk* 1995/4, blz. 4 die stelt dat een en ander de bedoeling is op grond van de parlementaire behandeling maar dat van strijd met de WVPS en een systeemfout sprake is; met twijfel eveneens anders Tulfer, a.w, blz. 221.
22. Kamerstukken 16 225.
23. Over de reikwijdte van de Wet Nypels/Groenman: G.R. Boshuizen, *De gewezen deelnemer aan de pensioenregeling*, *Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken* 1995, blz. 91-94.
24. Th.L.J. Bod, *De wettelijke regeling van pensioenverevening bij scheiding*, oratie, W.E.J. Tjeenk Willink, Zwolle, 1994, blz. 15; Teich, a.w, blz. 47; Lutjens, *Pensioen & Praktijk* 1994/4, blz. 4; twijfelend Tulfer, a.w, blz. 221. In verband met de door hem veronderstelde onduidelijkheid stelt Tulfer niet concreet uitgewerkte reparatiewetgeving voor (Tulfer, a.w, blz. 222).
25. Vgl. art. 1, aanhef en onder e van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995.
26. Een eventuele wachttijd wordt in de meeste pensioenregelingen uiteindelijk mede in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen; vgl. Tulfer, a.w, blz. 111-112.
27. Teich, a.w, blz. 46-47; vgl. Tulfer, a.w, blz. 221, met name nt. 60.

28. Twijfelend anders Tulfer, a.w, blz. 221-222.
29. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de wetgever terughoudendheid voorstond bij het toepassen van de redelijkheid en billijkheid; Bod, a.w, blz. 38-41.
30. Anders Tulfer, a.w, blz. 223, die stelt dat verhoging van het recht op uitbetaling reeds op grond van art. 2, lid 3 WVPS achterwege blijft. Dit standpunt van Tulfer past in zijn (in dit pre-advies bestreden) visie dat de pensioenaanspraak vervalt indien en voorzover affinanciering achterwege blijft. De praktische uitkomst is gelijk, de rechtsgrond anders (bij Tulfer: art. 3, lid 1, aanhef en onder b WVPS; in dit pre-advies: de redelijkheid en billijkheid). Bod komt eveneens tot dezelfde conclusie, maar lijkt zich te baseren op het systeem van art. 8 PSW/art. 9 Regelen; Bod, a.w, blz. 14-15.
31. Dit volgt mogelijk niet uit de tekst van de wet, maar stemt wel overeen met de bedoeling van de wet, aldus *Literatuuranalyse Evaluatie Wet Nypels/Groenman*, Coopers & Lybrand, 15 april 1997, nr. 30.
32. Tulfer, a.w, blz. 146-147.
33. Vgl. Tulfer, a.w, blz. 147.
34. Toel. amendement onder nr. 21 bij het wetsvoorstel dat tot invoering van de wet Nypels/Groenman heeft geleid; TK 16 225, nr. 21, blz. 3.
35. MvT, TK 21 893, nr. 3, blz. 25-26; vgl. de Toelichting bij de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995, Stcrt. 1994, 252.
36. Vgl. Bod, a.w, blz. 15-16, die stelt dat art. 3, lid 2 WVPS overbodig is vanwege het rechtsvermoeden van art. 3, lid 1, aanhef en onder b WVPS, behalve in situaties waarin de Wet Nypels/Groenman niet onverkort geldt (bijvoorbeeld in geval van achterwege laten van slapersindexatie op grond van anti-cumulatie; dit voorbeeld wordt overigens niet door Bod genoemd).
37. Tulfer, a.w, blz. 143.
38. Tulfer, a.w, blz. 143-144.
39. MvT, TK 21 893, nr. 3, blz. 21.
40. Teich, a.w, blz. 20.
41. Tulfer, a.w, blz. 141-143.
42. Opgemerkt moet worden dat de aangehaalde bepalingen feitelijk overbodig zijn. Een berekening van het tijdsevenredige pensioen dat op een bepaald moment gelegen vóór de pensioendatum aan een pensioenregeling volgens het beschikbare premie-systeem wordt ontleend, leidt automatisch tot vaststelling van het premievrije pensioen overeenkomstig art. 8, lid 3 PSW of art. 9, lid 3 Regelen. Het 'te bereiken' pensioen is immers gelijk aan het pensioen dat op basis van de tot de pensioendatum te betalen premies kan worden verkregen. Het tussen de datum van beëindiging van de deelneming (art. 8, lid 2 PSW) respectievelijk het eindigen van het verbonden zijn aan de onderneming van de werkgever die de pensioentoezegging deed (art. 9, lid 2 Regelen) tot de pensioendatum te verkrijgen pensioen is gelijk aan het pensioen dat op basis van de gedurende die periode te betalen premies kan worden verkregen. Het verschil is gelijk aan het premievrije pensioen op de datum van beëindiging van de deelneming respectievelijk het verbonden zijn aan de onderneming.
43. Hof Amsterdam 6 juli 1996, PJ 1996/62.
44. Vgl. Tulfer, a.w, blz. 141.
45. Hof Amsterdam 22 mei 1997, PJ 1998/5.
46. Amendement Kalsbeek-Jasperse en Soutendijk-Van Appeldoorn (TK 21 893, nr. 24); ontraden door de Staatssecretaris van Justitie, brief van 21 juni 1993 aan de Tweede Kamer (TK 21 893, nr. 29); vervangen door amendement Kalsbeek-Jasperse en Soutendijk-Van Appeldoorn (TK 21 893, nr. 30; de huidige leden 2 en 3 van art. 12 WVPS). Vgl. Bod, a.w, blz. 38-41.
47. Tulfer, a.w, blz. 140.

48. Teich, a.w, blz. 71 en de daar aangehaalde passages uit de parlementaire behandeling van de WVPS.
49. Ook door R.C. Riemens, *Rekenregels pensioenverevening*, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 35-36.
50. Teich, a.w, blz. 71; Riemens, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 35, l.k.
51. Vgl. voor de rol van de werkgever de toelichting op het relevante amendement, TK 21 893, nr. 16.
52. Vgl. Hof Amsterdam 22 mei 1997, PJ 1998/5.
53. Riemens, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 36, r.k.
54. W. Hugenholtz/W.H. Heemskerk, *Hoofddlijnen van Nederlands Burgerlijk Procesrecht*, Lemma B.V, Utrecht, 1994, nr. 124 en de daar aangehaalde jurisprudentie.
55. Vgl. de brief van de Staatssecretaris van Justitie van 21 juni 1993, TK 21 893, nr. 29 en Bod, a.w, blz. 38-41.
56. Hof Amsterdam 22 mei 1997, PJ 1998/5; vgl. TK 21 893, nr. 24 (het amendement waarmee opneming van een hardheidsclausule werd voorgesteld om op grond van de redelijkheid en billijkheid tot pensioenverevening in geval van scheiding vóór 27 november 1981 te kunnen komen). Het amendement is niet aangenomen, maar was wel de aanleiding tot invoering van art. 12, lid 2 WVPS op basis van een later amendement (het amendement onder nr. 30).
57. Teich, a.w, blz. 68 en de daar aangehaalde passages uit de parlementaire behandeling.
58. Art. 9 WVPS; Teich, a.w, blz. 68.
59. EK 21 893, nr. 111b, blz. 8.
60. Vgl. art. 8 van de rekenregels en Riemens, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 36, r.k.
61. Met andere woorden: backservice aanspraken toegekend gedurende de periode tussen huwelijk en scheiding over vóórhuwelijkse jaren hoeven niet te worden verevend; Toelichting Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995, Stcrt. 1994, 252. Overigens heeft de wetgever deze consequentie waarschijnlijk niet voorzien. De gang van zaken was waarschijnlijk als volgt. Toen de verantwoordelijke ambtenaren het toch wel vreemde onderscheid tussen pensioenregelingen volgens het eindloon-systeem (dienstjaren) en het eindloon-systeem (levensjaren) op het spoor kwamen, kon de WVPS niet meer worden aangepast om het 'achterbalkon' geheel buiten de verevening te laten of geheel bij de verevening te betrekken. Volstaan is met het verschaffen van duidelijkheid in de toelichting bij de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995.
62. In het jargon: de backservice inclusief het achterbalkon opgebouwd over de periode tot het aangaan van het huwelijk.
63. In het jargon: het vóórhuwelijkse gedeelte van het achterbalkon.
64. Omdat zonder dit gegeven de deelneming bij het bereiken van de 25-jarige leeftijd geacht wordt te zijn aangevangen of op de (latere) datum van invoering van de pensioenregeling; art. 8 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995.
65. Hand. TK 1993, blz. 6296, m.k; blz. 6297, r.k. en blz. 6298, r.k.; vgl. P.M. Siegman, *Uitvoeringsproblemen met de Wet verevening pensioenrechten na scheiding*, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1996, blz. 9-10.
66. Pres. Rb. Utrecht 28 september 1995, PJ 1995/54.
67. De regeling voor toekenning van een tijdsevenredig pensioen in geval van beëindiging van het deelnemerschap aan een pensioenregeling is met ingang van 1 augustus 1987 in werking getreden.
68. Ook over deze rekenregels Riemens, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 36.
69. Stcrt. 1994, 252, blz. 27.
70. Vgl. Hof Amsterdam 22 mei 1997, PJ 1998/5 waar dit feitelijk het geval was.
71. Toelichting Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981, Stcrt. 1994, 252, blz. 27.
72. Vgl. Riemens, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 36, r.k.

73. Zoals eiser stelde in de situatie berecht door Pres. Rb. Amsterdam 9 mei 1996, te kennen uit Hof Amsterdam 22 mei 1997, PJ 1998/5.
74. Voor een beschrijving R.C. Riemens, *Waarde-overdracht*, Serie Pensioenwijzers nr. 3, FED, 1995, blz. 300.
75. Riemens, a.w., blz. 50v.
76. Zie ook R.C. Riemens, *Laatste uitvoeringsregels pensioenverevening op de valreep gepubliceerd*, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 53-54.
77. Teich, a.w., blz. 71.
78. In dezelfde zin Riemens, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 1995, blz. 54, l.k.
79. Teich, a.w., blz. 34-35.
80. Vgl. de Toelichting op de Rekenregels voor waardeoverdracht, Stcrt. 1995, 83, blz. 10.
81. Vgl. respectievelijk art. 2 van de Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 en art. 2 van de Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981.
82. Vgl. *Evaluatie van de Wet Nypels/Groenman*, Coopers & Lybrand, 15 april 1997, nr. 101-109.
83. Overigens verplichten art. 32a en art. 32b PSW niet tot het toekennen van backservice-aanspraken bij verhogingen van de pensioengrondslag na de aanvang van de deelneming aan de pensioenregeling die door het aannemende uitvoeringsorgaan wordt uitgevoerd; voor een toelichting Riemens, a.w., blz. 15-16 en 56-57.
84. Vgl. Riemens, a.w., blz. 57-59.

Bijlage I

Rekenregels voor deelnemingsjaren vóór 1 mei 1995 (Stcrt. 1994, 252)

Artikel 1

Voor de toepassing van deze regeling wordt verstaan onder:

- a. wet: wet verevening pensioenrechten bij scheiding;
- b. huwelijksjaren: de jaren tot 1 mei 1995 gedurende welke de tot verevening verplichte echtgenoot gehuwd was met de tot verevening gerechtigde echtgenoot en eerstgenoemde tevens deelnemer was in de betreffende pensioenregeling;
- c. deelnemingsjaren: de jaren tot 1 mei 1995 die ingevolge de pensioenregeling, zoals die luidde ten tijde van de deelneming, als deelnemingsjaren voor de vaststelling van het pensioen meetellen;
- d. tijdsevenredige pensioenaanspraak: een overeenkomstig artikel 8, tweede lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet bepaalde pensioenaanspraak;
- e. dienstjaren-eindloonregeling: een pensioenregeling waarin naast de algemene loonontwikkeling ook individuele salarisverhogingen leiden tot verhoging van het pensioen over verstreken feitelijke dienstjaren.

Artikel 2

Indien het uitvoeringsorgaan niet beschikt over de gegevens die noodzakelijk zijn om het gedurende de deelnemingsjaren tot 1 mei 1995 opgebouwde pensioen vast te stellen met inachtneming van het bepaalde in artikel 3, eerste lid, onderdeel a tot en met c van de wet, wordt het te verevenen pensioen over die periode vastgesteld op basis van deze regeling.

Artikel 3

Indien het aantal huwelijksjaren minder bedraagt dan het aantal deelnemingsjaren en de echtgenoten zijn niets overeengekomen omtrent de deelnemingsjaren vóór de huwelijksdatum, bedraagt het voor verevening in aanmerking komende pensioen de per 1 mei 1995 te bepalen tijdsevenredige pensioenaanspraak ver-

minderd met de per de huwelijksdatum te bepalen tijdsevenredige pensioenaanspraak.

Artikel 4

In afwijking van het bepaalde in artikel 3 wordt het te verevenen pensioen in geval van een dienstjaren-eindloonregeling vastgesteld door de per 1 mei 1995 te bepalen tijdsevenredige pensioenaanspraak te vermenigvuldigen met een breuk waarvan

- de teller wordt gevormd door het aantal huwelijksjaren;
- de noemer wordt gevormd door het aantal jaren dat gelegen is tussen de vastgestelde datum van aanvang van het deelnemerschap en 1 mei 1995, dan wel indien deze datum eerder ligt, de datum waarop het deelnemerschap is geëindigd.

Artikel 5

Indien het uitvoeringsorgaan de tijdsevenredige pensioenaanspraak per de huwelijksdatum of per de op basis van artikel 4, eerste lid, van de wet overeengekomen datum, wegens onvoldoende gegevens niet kan vaststellen, stelt het uitvoeringsorgaan het pensioen dat voor verevening in aanmerking komt vast door de per 1 mei 1995 te bepalen tijdsevenredige pensioenaanspraak, te vermenigvuldigen met een breuk waarin de teller wordt gevormd door het aantal huwelijksjaren, of het aantal jaren tot 1 mei 1995 dat overeenkomstig het bepaalde in artikel 4, eerste lid, in aanmerking moet worden genomen, en de noemer wordt gevormd door het aantal deelnemingsjaren tot 1 mei 1995.

Artikel 6

Indien het aantal huwelijksjaren minder bedraagt dan het aantal deelnemingsjaren, doch de echtgenoten op de voet van artikel 4, eerste lid, van de wet zijn overeengekomen dat ook het totale pensioen opgebouwd gedurende de deelnemingsjaren vóór de huwelijksdatum verevend zal worden, is het te verevenen pensioen gelijk aan de per 1 mei 1995 te bepalen tijdsevenredige pensioenaanspraak.

Artikel 7

1. Indien het aantal huwelijksjaren minder bedraagt dan het aantal deelnemingsjaren doch de echtgenoten op basis van artikel 4, eerste lid, van de wet zijn overeengekomen dat een deel van het pensioen opgebouwd gedurende de deelnemingsjaren vóór de huwelijksdatum verevend zal worden, bedraagt het voor verevening in aanmerking komende pensioen de per 1 mei 1995 te bepalen tijdsevenredige pensioenaanspraak verminderd met het pensioen dat

is opgebouwd gedurende de deelnemingsjaren die buiten beschouwing worden gelaten op grond van de overeenkomst tussen de echtgenoten.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid, wordt het te verevenen pensioen in geval van een dienstjaren-eindloonregeling overeenkomstig het bepaalde in artikel 4 van deze regeling vastgesteld waarbij het aantal huwelijksjaren in de teller wordt vermeerderd met het aantal jaren dat mede in aanmerking moet worden genomen op grond van de overeenkomst tussen de echtgenoten.

Artikel 8

1. Indien de datum van aanvang van het deelnemerschap niet bekend is bij het uitvoeringsorgaan, gaat het uitvoeringsorgaan uit van de in het formulier vermelde datum van aanvang van het deelnemerschap. Indien uit een door beide echtgenoten ondertekend formulier bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de wet blijkt dat de genoemde datum ook hen niet bekend is, stelt het uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van het deelnemerschap vast op de datum waarop de vereveningsplichtige echtgenoot 25 jaar werd, dan wel indien de pensioenregeling op een later tijdstip werd ingevoerd, de datum van invoering.
2. Indien het formulier door één van de echtgenoten is ondertekend en de datum van aanvang van het deelnemerschap noch bij deze, noch bij het uitvoeringsorgaan bekend is, verzoekt het uitvoeringsorgaan de andere echtgenoot hem hieromtrent binnen een maand te informeren. Indien de andere echtgenoot ook niet over dat gegeven beschikt of niet binnen de genoemde termijn heeft gereageerd, stelt het uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van het deelnemerschap vast op de hiervoor in het eerste lid, tweede volzin, omschreven wijze.
3. Indien het pensioen reeds is ingegaan en het tweede lid, eerste volzin, van toepassing is, wordt voor de bepaling van het te verevenen pensioen uitgegaan van de overeenkomstig het eerste lid, tweede volzin, bepaalde datum. Indien de andere echtgenoot binnen een maand ten genoegen van het uitvoeringsorgaan informatie heeft verstrekt omtrent de feitelijke datum van aanvang van het deelnemerschap, wordt het eerder overeenkomstig het eerste lid, tweede volzin, bepaalde te verevenen pensioen op grond van dat gegeven met terugwerkende kracht herzien en wordt het daarvan afgeleide recht op uitbetaling opnieuw bepaald.
4. Indien op een later tijdstip ten genoegen van het uitvoeringsorgaan informatie wordt verstrekt omtrent de feitelijke datum van aanvang van het deelnemerschap, wordt het te verevenen pensioen opnieuw bepaald. Indien het pensioen reeds is ingegaan wordt binnen een maand na ontvangst van dit

gegeven het te verevenen pensioen opnieuw bepaald en het daarvan afgeleide recht op uitbetaling herzien, zij het dat deze wijziging alleen van invloed is op de daarna door het uitvoeringsorgaan te verrichten betalingen.

Artikel 9

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 mei 1995.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Bijlage II

De Rekenregels bij scheiding vóór 27 november 1981 (Stcrt. 1994, 252)

Artikel 1

Voor de toepassing van deze regeling wordt verstaan onder:

- a. wet: wet verevening pensioenrechten bij scheiding;
- b. pensioen zoals dat op de datum van ontvangst van de mededeling is bereikt: voor deelnemers: de tijdsevenredige pensioenaanspraak per de datum van ontvangst van de mededeling, voor gewezen deelnemers: het ingegane pensioen of de ten tijde van beëindiging van het deelnemerschap vastgestelde pensioenaanspraak vermeerderd met de eventueel daarna toegepaste verhogingen;
- c. tijdsevenredige aanspraak: een overeenkomstig artikel 8, tweede lid van de Pensioen- en spaarfondsenwet bepaalde pensioenaanspraak.

Artikel 2

Het uitvoeringsorgaan stelt na ontvangst van de mededeling, als bedoeld in artikel 12, derde lid, van de wet, vast welk deel van het pensioen tijdens de in artikel 12, tweede lid, van de wet bedoelde huwelijksduur is opgebouwd en voor verevening in aanmerking komt. Indien het uitvoeringsorgaan niet beschikt over de gegevens die noodzakelijk zijn om het voornoemde deel vast te stellen, wordt het te verevenen pensioen vastgesteld op basis van deze regeling.

Artikel 3

Het te verevenen pensioen wordt vastgesteld door het pensioen zoals dat op de datum van ontvangst van de mededeling is bereikt, te vermenigvuldigen met een breuk waarvan

- de teller wordt gevormd door het aantal huwelijksjaren dat gelegen is tussen:
 - a. de huwelijksdatum of
 - b. de datum van aanvang van het deelnemerschap, waarbij voor de onder a. en b. genoemde data wordt uitgegaan van de laatste datum, en
 - c. het tijdstip van scheiding, of

d. de datum waarop het deelnemerschap is geëindigd, waarbij voor de onder c. en d. genoemde data wordt uitgegaan van de vroegste datum,

en

- de noemer wordt gevormd door het aantal jaren dat gelegen is tussen de vastgestelde datum van aanvang van het deelnemerschap en de datum van ontvangst van de mededeling, dan wel indien deze datum eerder ligt, de datum waarop het deelnemerschap is geëindigd.

Artikel 4

1. Indien de datum van aanvang van het deelnemerschap niet bekend is bij het uitvoeringsorgaan, gaat het uitvoeringsorgaan uit van de in het formulier vermelde datum van aanvang van het deelnemerschap. Indien uit een door beide echtgenoten ondertekend formulier bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de wet blijkt dat de genoemde datum ook hen niet bekend is, stelt het uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van het deelnemerschap vast op de datum waarop de vereveningsplichtige echtgenoot 25 jaar werd, dan wel indien de pensioenregeling op een later tijdstip werd ingevoerd, de datum van invoering.
2. Indien het formulier door één van de echtgenoten is ondertekend en de datum van aanvang van het deelnemerschap noch bij deze, noch bij het uitvoeringsorgaan bekend is, verzoekt het uitvoeringsorgaan de andere echtgenoot hem hieromtrent binnen een maand te informeren. Indien de andere echtgenoot ook niet over dat gegeven beschikt of niet binnen de genoemde termijn heeft gereageerd, stelt het uitvoeringsorgaan de datum van aanvang van het deelnemerschap vast op de hiervoor in het eerste lid, tweede volzin, omschreven wijze.
3. Indien het pensioen reeds is ingegaan en het tweede lid, eerste volzin, van toepassing is, wordt voor de bepaling van het te verevenen pensioen uitgegaan van de overeenkomstig het eerste lid, tweede volzin, bepaalde datum. Indien de andere echtgenoot binnen een maand ten genoegen van het uitvoeringsorgaan informatie heeft verstrekt omtrent de feitelijke datum van aanvang van het deelnemerschap, wordt het eerder overeenkomstig het eerste lid, tweede volzin, bepaalde te verevenen pensioen op grond van dat gegeven met terugwerkende kracht herzien en wordt het daarvan afgeleide recht op uitbetaling opnieuw bepaald.
4. Indien op een later tijdstip ten genoegen van het uitvoeringsorgaan informatie wordt verstrekt omtrent de feitelijke datum van aanvang van het deelnemerschap, wordt het te verevenen pensioen opnieuw bepaald. Indien het pensioen reeds is ingegaan wordt binnen een maand na ontvangst van dit gegeven het te verevenen pensioen opnieuw bepaald en het daarvan afgeleide

recht op uitbetaling herzien, zij het dat deze wijziging alleen van invloed is op de daarna door het uitvoeringsorgaan te verrichten betalingen.

Artikel 5

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 mei 1995. Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Bijlage III

De Rekenregels voor waardeoverdracht (Stcrt. 1995, 83)

Artikel 1

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding;
- b. waarde-overdracht: overdracht van de afkoopsom van de aanspraken op pensioen ter verwerving van met de waarde van die afkoopsom overeenkomende aanspraken in de regeling van het overnemende uitvoeringsorgaan;
- c. overdragende uitvoeringsorgaan: het uitvoeringsorgaan, dat een regeling uitvoert als bedoeld in de leden vier tot en met acht van artikel 1 van de wet, en dat de waarde overdraagt;
- d. overnemende uitvoeringsorgaan: het uitvoeringsorgaan, dat een regeling uitvoert als bedoeld in de leden vier tot en met acht van artikel 1 van de wet, en waaraan de waarde wordt overgedragen;
- e. deelnemingsjaren: het aantal jaren tot het tijdstip van scheiding gedurende welke de tot verevening verplichte echtgenoot deelnemer was in de pensioenregelingen, die door het overdragende en het overnemende uitvoeringsorgaan worden uitgevoerd en die als deelnemingsjaren voor de vaststelling van het pensioen meetellen;
- f. huwelijksjaren: de jaren tot het tijdstip van scheiding waarin de tot verevening verplichte echtgenoot gehuwd was met de tot verevening gerechtigde echtgenoot en de tot verevening verplichte echtgenoot deelnemer was in de pensioenregelingen van het overdragende en het overnemende uitvoeringsorgaan;
- g. pensioen op het tijdstip van scheiding:
 - voor deelnemers: de tijdsevenredige pensioenaanspraak per de datum van scheiding welke wordt vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 8, tweede lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet,
 - voor gewezen deelnemers: het ingegane pensioen of de ten tijde van beëindiging van het deelnemerschap vastgestelde pensioenaanspraak vermeerderd met de eventueel daarna toegepaste verhogingen voorzover toe te rekenen aan de huwelijksperiode;

- h. pensioen op de datum van ontvangst van de mededeling:
- voor deelnemers: de tijdsevenredige pensioenaanspraak per de datum van ontvangst van de mededeling, welke wordt vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 8, tweede lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet,
 - voor gewezen deelnemers: het ingegane pensioen of de ten tijde van beëindiging van het deelnemerschap vastgestelde pensioenaanspraak vermeerderd met de eventueel daarna toegepaste verhogingen.

Artikel 2

1. Indien de vaststelling van het te verevenen pensioen op grond van de artikelen 3, 4 of 5 van de wet plaatsvindt na waarde-overdracht en daarbij huwelijksjaren of op grond van artikel 4 van de wet in aanmerking te nemen deelnemingsjaren zijn betrokken die gelegen zijn vóór de waarde-overdracht, bepaalt het overnemende uitvoeringsorgaan het voor de verevening in aanmerking te nemen pensioen door het pensioen op het tijdstip van scheiding te vermenigvuldigen met een breuk waarin de teller gelijk is aan het aantal huwelijksjaren en de noemer gelijk is aan het aantal deelnemingsjaren.
2. Indien vaststelling van het te verevenen pensioen op grond van artikel 12, tweede en derde lid, van de wet plaatsvindt na waarde-overdracht, bepaalt het overnemende uitvoeringsorgaan het voor de verevening in aanmerking te nemen pensioen door het pensioen op de datum van ontvangst van de mededeling bedoeld in artikel 12, derde lid, van de wet te vermenigvuldigen met een breuk waarin¹ de teller gelijk is aan het aantal huwelijksjaren en de noemer gelijk is² het aantal deelnemingsjaren van de tot verevening verplichte echtgenoot tot de datum van ontvangst van de mededeling of tot de datum van beëindiging van het deelnemerschap in de regeling van het overnemende uitvoeringsorgaan, indien die datum voor de datum van ontvangst van de mededeling ligt.

Artikel 3

1. Indien waarde-overdracht na vaststelling van het te verevenen pensioen op grond van de artikelen 3 of 4 van de wet plaatsvindt, wordt de overdrachtswaarde van het voor de verevening in aanmerking genomen pensioen mede overgedragen aan het overnemende uitvoeringsorgaan. De verplichting tot het uitbetalen van het deel van het pensioen, dat op grond van artikel 2 van de wet door het overdragende uitvoeringsorgaan zou moeten worden uitbetaald aan de tot verevening gerechtigde echtgenoot, berust na de waarde-overdracht bij het overnemende uitvoeringsorgaan.
2. Het overdragende uitvoeringsorgaan stelt de overdrachtswaarde van het deel

van het pensioen vast, dat op grond van de wet moet worden uitbetaald aan de tot verevening gerechtigde echtgenoot, geeft deze waarde op aan het overnemende uitvoeringsorgaan en verstrekt aan het overnemende uitvoeringsorgaan de gegevens van de vereveningsgerechtigde.

3. Het overnemende uitvoeringsorgaan wendt de in het tweede lid bedoelde waarde aan ter bepaling van het recht op uitbetaling van de vereveningsgerechtigde en informeert de vereveningsgerechtigde over de hoogte van dit recht op uitbetaling en de datum van ingang van dit recht.

Artikel 4

1. Bij waarde-overdracht is het overdragende uitvoeringsorgaan verplicht aan het overnemende uitvoeringsorgaan, naast de gegevens die op grond van artikel 4 van het Besluit reken- en procedureregels recht op waarde-overdracht³ moeten worden verstrekt, tevens mede te delen de datum van aanvang van het deelnemerschap in de regeling, die door het overdragende uitvoeringsorgaan wordt uitgevoerd, alsmede in geval van een eerdere niet aansluitende waarde-overdracht de datum van eerdere beëindiging van het deelnemerschap in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan. Het overnemende uitvoeringsorgaan legt deze gegevens in zijn administratie vast.
2. Indien de datum van waarde-overdracht is gelegen vóór 1 mei 1995 en de datum van aanvang van het deelnemerschap in de regeling van het overdragende uitvoeringsorgaan niet bekend is bij het overnemende uitvoeringsorgaan, wordt voor de vaststelling van deze datum uitgegaan van artikel 8 van de regels als bedoeld in artikel 10 van de wet, betreffende pensioenberekening over deelnemingsjaren voor 1 mei 1995 (regeling van 23 december 1994, nr. SZ/SV/P/94/5170, Stcrt. 252).
3. Indien de datum van beëindiging van het deelnemerschap in de pensioenregeling van het overdragende uitvoeringsorgaan niet bekend is bij het overnemende uitvoeringsorgaan en dit gegeven niet kan worden verkregen door het overnemende uitvoeringsorgaan overeenkomstig artikel 8 van de in het tweede lid genoemde regels, wordt uitgegaan van de datum van opneming in de pensioenregeling van het overnemende uitvoeringsorgaan.

Artikel 5

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 mei 1995.

1. Bedoeld moet zijn: 'waarvan'.
2. Toegevoegd moet worden: 'aan'.
3. Besluit van 15 augustus 1994, Stbl. 1994, 647 als gewijzigd bij Besluit van 3 oktober 1995, Stbl. 1995, 484.